

As'or Library Lafayette Pl

WIENYBÉ LIETUVNIKŲ

Literatūros mokslo ir politikos Savaitinis laikraštis,

— IŠLEIDŽIAMAS —

J. J. Paukščio K. Brazio.

METAI DVIDESZIMTS ANTRI.

BROOKLYN, N. Y.

1907 m.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
576090
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1912

TURINYS.

Peržvalga.

Kronikos formoje sutraukta svarbesnieji lietuvių tautos ir draugijos gyvenimo apsiraiškimai — kiekviename numeryje.

Iš Lietuvos.

Žinios ir korespondencijos iš įvairių Lietuvos vietų — kiekviename numeryje.

Iš lietuviškų dirvų Amerikoje.

Žinios apie lietuvių gyvenimą ir tautišką bei draugijini krutėjimą įvairiose šiaurinės Amerikos vietose — kiekviename numeryje.

Iš visur.

Trumpos žinutės apie žymesnius kiekvienos savaitės atsitikimus visame sviete — kiekviename numeryje.

Iš Amerikos.

Svarbės žinios iš amerikiečių gyvenimo — kiekviename numeryje.

Politiškos žinios.

Savaitinė peržvalga svarbesnių atsitikimų iš politiško ir ekonomiškio gyvenimo kitose kraštuose — kiekviename numeryje.

Tautos ir draugijos klausimas.

<i>J. B.</i> Naujiems metams prasidedant.	7
<i>B.</i> Medaliai ramybės darytojams.	8
<i>as.</i> Jezus Kristus buvo maskolium.	
Keista byla.	
<i>J. B.</i> Ir mokslas nėra išganimu.	12
— Ba'lo didumas Maskolijoje.	19
<i>Parce iš Pažvelsio.</i> Mūsų apšvietos reikalai.	24
<i>Fortunatas-J. Bagočius.</i> Į Amerikos lietuvių moksleivius.	31
Tarptautiškojo Socijalistų Biuro. atsišaukimas.	47
<i>A. Kaimynas.</i> Dabarties evoliucija.	49
<i>Menkutis.</i> Lukėjimas tai pragaištis.	55
Žemė kolonijai Susiv. L. A.	60
<i>J. B.</i> Lietuvių liuteronų susivienijimas.	67
Apie lietuvių universiteto įkurimą.	80
<i>J. Ilgudas.</i> Statykime paminklus gyviems — ne numirusiems!	84
Kas Napoleoną supažindino su lietuviais.	90
<i>F. J. Bagočius.</i> Dėlei lietuviškų mokiklų.	91
<i>Valparaisiečiai.</i> Valparaisiečių patarimas.	103
<i>J. Baltrušaitis.</i> Ką skaityti?	115
<i>Naujai atvykusių.</i> Į Valparaiso — kas nuo mokslo n'atvėso.	116
<i>Spraulys.</i> „Lenkų Kultūros Draugija“.	119
<i>Dr. A. L. Graičiūnas.</i> Lietuviško seimo reikaluose.	120
Autonomija ir federacija.	127
<i>J. Baltrušaitis.</i> Kur mūsų moksleiviai?	144
<i>Nelaisvamanis.</i> Kur katalikybė tarpsta.	146
<i>J. B.</i> Amerikos moterų balsavimo tiesos.	151
<i>F. J. Bagočius.</i> Dėlei mokyklų.	156, 214, 240, 264, 273, 288
S. L. A. reikaluose.	163
<i>Beveik Socialistė.</i> Ar „apie mergas“ nėra kas kalbėti?	175
Valparaisiečių atsišaukimas.	176
<i>J. B.</i> Akmeniniai žmonės.	179
<i>Juozas P. L. V. S.</i> ir bežemiai.	187
Amerikiečių padarumas.	
<i>J. B.</i> Da apie tylinčius žmones.	

Ką rašo kunigai apie kunigus.	188
<i>Nelaisvamanis.</i> Mūsų kunigai — vergijos šalininkai.	199
Lietuvos darbininkai ir valstiečiai!	218
Lietuvių socijaldemokratų atstovų kuopai.	226
„Vilniaus Aušros“ draugijos įstatymai.	230
Ko mums reikia?	250
Lietuvių Socijalistų Sąjungos Susivaziavimas.	252 - 290
<i>F. J. Bagočius.</i> Vakarinių mokyklų klausime	284
Atsišaukimas į visuomenę.	303
Duma išnaikyta; kas vėl bus?	308
<i>B. K. Palevičia.</i> Skaitytojų atydai.	319
<i>Valparaiso studentukas.</i> Žodis į mūsų dukras.	320
<i>P. Mikolainis.</i> Lietuviams proga.	„
Liet. Moks. Dr. atsišaukimas.	321
L. R. K. A. S. Seimas.	323
<i>Peržvalgas.</i> Ko mums truksta?	331
<i>Vargomatis.</i> Gana — gi gaqa!	„
— Prie Amerikos lietuvių statistikos.	355
<i>Gandas.</i> Pasikalbėjimas.	360
Szis — tas apie politiškus klausimus.	372
<i>A. Žagaras.</i> Prieš audrą.	379 - 403
<i>Chicagos tas.</i> Kur dingio?	391
Kaip Belgijos darbo žmonės savo reikalus aprupina.	398 - 434
Kame Rusijos ateitis?	415
<i>V. Kelmelis.</i> Ar siunčiami raštai į Lietuvą pasiekia adrisantą.	417
„	422
<i>Negeistinas pilietis.</i> Nauji persekiojimai Amerikoje spaudos ir žodžio.	427
<i>P. Eidukaitis.</i> Marijavitai Lietuvoje.	428
<i>F. J. Bagočius.</i> Lietuviškai jaunuomenei.	„
<i>F. Eismontas.</i> Kur girtuoklystė priežastis?	440 - 452
<i>Kregždunaitis.</i> Amerikos miestuose subatvakaris.	„
<i>Milda.</i> Susipraskim.	456 - 467
„	463
<i>Vargomatis.</i> Savitarpinio lavinimosi įstaigos New Yorke.	475
Vadovėlių konkursas.	476
<i>J. Gabrys.</i> Artinas Vinco Kudirkos jubilėjus.	488
<i>J. O. Širvydas.</i> Revoliuciją remiančiai visuomenei.	492 - 527
<i>V. S. Jokubynas.</i> Broliai ir seseris!	493
Lietuvos moterų judėjimas.	500
<i>Vargomatis.</i> Pastaroji popiežiaus Pijaus X „enciklika“	505
„	506
<i>F. J. Bagočius.</i> Mokyklų reikaluose.	515
<i>P. Mikolainis.</i> Dėlei Vinco Kudirkos jubilėjaus.	517
<i>F. Eismontas.</i> Prie darbo, viengenčiai!	527
Haagos kongresas užsibaigė.	529 - 566
<i>Lauruks.</i> D-ro V. Kudirkos garbintojams.	536 - 546
<i>J. Naujokas.</i> Pranešimas visuomenei.	5
<i>P. Mikolainis.</i> Nauji įstatymai pastojimo ukėsu.	5
<i>J. P-nis.</i> Į lietuvių Brooklyniečius.	5
<i>Vargomatis.</i> Bedarbės ir iš kur jos atsiranda.	5
Moterų seimas Kaune.	5
Dailės Draugijos pranešimas.	5
„	5
<i>Liepukas.</i> Tėvynės sunys.	5
Krizio atbalsiai.	5
Juodoji duma.	5
Liet. Moks. Dr. pakvietimas.	5
<i>Darbininkas.</i> Kaip turėtų būti kiekviename pabrūke.	567 - 576

Vargomatis. Lapelis iš krizių istorijos.
Iš kokių luomų susideda 8 - ūioji duma.
Jonas. A. Apie revoliucionierių keloną Lietuvon.
Priešistorinių žmonių įtikėjimai.
Liet. Kat. Feder. Am. kongresas.
Laimingas žmogus.

Revolucijos judėjimas.

Maskvos sukilimo byla.
Plėšikų ir šnipų galabinimas.
J. Naujokas. Neužmirškime kankinamųjų.
Kas klia revoluciją.
F. Li-tis. Liudnos žinios iš Lietuvos
Prie Rusijos kankinių statistikos.

Filologija.

J. B. Kalbos valymas

Istorija.

J. Szliupas. M. D. Lietuvių tauta (Tąsa iš pr. metų.)

Beletristika.

J. Szupaila. Iš berno ūkininkas.
— Skaitymas Joną išmokino gyventi.
J. Akuteris. Žmogus.
J. Szliburis. Juodasis debesys.
— Pagieža,
— Kankynės.
— Kova.
P. Norvydas. Du viešpatystės pilioriai (monologas.)
J. Szliburis. Sventoji diena.
Guy de Maupassant. Baimė.
J. Reibrach. Numerio 22 traukinis.
Szliburis. Tamsioji gatvė.
P. Norvydas. Tėvynės stulpai.
Szliburis. Meilė.
E. Labarta. Senmergė ir velnias.
Szliburis. Veidas.
P. Norvydas. Fantazijos svajonė.
P. J. Barniškis. Iš milijono - rublis.
Muzikėlis. Ant šliūbo
K. Alfriedas. Stebuklai.
Mokinkis pats rašyt!
Szliburis. Laipsniai.
A. Zagaras. Atlankimas.
Szliburis. Po mirties.
— Kietasprandis
Valdzis.
„Tukstanties nakčių“ tąsa.
J. Pleiryš. Valkata.
A. Gužutis. Gudri našlė (juokazaislė.)
Vaikas. Palei smuklę.

Poezija.

J. B. M-lė. O, Laisvė šventoji!....
Ant barikadų.
Kalejimo.
Ateis laikai.
Tarnaitis. Troškimas laisvės.
Darbo giesmė (su gaidomis.)
Tarnaitis. Sudie!
uštant.
Tarnas. Geismas.
Pleiryš. Pirmyn!
os Bangos.
buris. Krutinėje.
Sziandien.
rupata. Verėpjos mintis.
Perankatyva viltis.
ivio pastogė.
leiryš. Eik!
pukas. Prie apsišvietimo.
Nebreka. Ant jurių.
J. Mzk. Aušrai ateinant.

Kritika ir bibliografija.

574			
584	<i>J. Naujokas</i> . Sinclair'o „Raistai - Jungle“.		71
586	<i>J. Baltrušaitis</i> . Kaip pagerinti mūsų laikraštį.		79
586	— Da apie mūsų laikraštį.		116
598	<i>Laisvės mylėtojas</i> . „Atsargiai su ugnimi!“	254	266
600	<i>Kratikas</i> . „Antras Krikštas“.		290
	— Žibutė arba pirmieji pavasario žiedai.		386
	<i>Perskaitęs katekizmą</i> . Kun. J. Ambroziejaus katekizmo žiedoliai.		398
11	<i>Davatkinas</i> . „Ištatai svietiškujų tretininkų...“		404

Polémika.

69	<i>J. N.</i> Kaltu meškeroja.		20
147	<i>Kun. J. Žebriš</i> . Klaidos parodymas.		35
211	<i>J. Lizdeika</i> . Kodėl atsįsčiau nuo „Darbininkų Balso“.		43
600	<i>J. Baltrušaitis</i> . Argi taip?		139
	Kunigo Miluko santikiai su „Vienybė“.		165
	<i>J. Baltrušaitis</i> . Ar ne denunciacija?		200
	<i>Kamuolelis</i> . Ko truksta?		211
	<i>F. J. Bagočius</i> . Lietuvių geradėjai.		212
	<i>Dzerijos Girtuoklis</i> . Įdomus tautos gaivinimas.		271
14 - 123	<i>J. Lizdeika</i> . Dar apie mano atsišaukymą nuo „Darb. B.“ redakcijos.		315
	<i>J. Giegutis</i> . Mano niekystės.		367
	<i>J. Cerkevčius</i> . Dėlei Gegužio straipsnio....		451

Nekrologai ir biografijos.

36 - 72			
108 - 146	Juozo Paukščio paminklas.		37
158 - 206	<i>Vargomatis</i> . Kovotojas už laisvę, Garibaldi.		478

Tėv. Myl. Dr - tės reikalai.

226	Kasos stovio apyskaitos:		36
235	Rinkimų apskelbimas.		491

Įvairios apyskaitos.

240			
278	6-toji atskaita C. R. S. K.		48
302	Lietuvių ateivystė Amerikon.		68
314	Atskaita 7-ta C. R. Sz. K.		84
324	Išsiuntinėjimai Europon kankiniams aukų.	88,169,	268
338	Ateivystė Amerikon.		96
349	8-toji atskaita C. R. S. Komiteto.		167
362	<i>A. Vardas</i> . Kankinių šelpimas.		175
362	„Kankinių Kasos“ apyskaitos.	182, 242,	375
368	Didz. Britanijos rev. aukų atskaita.		227
	L. S. D. P. apyskaita.		277
374	Reikale parodos 1900 m.		446
388	„Žiburelio“ apyskaita.		463
395	Brooklyno rev. kom išd. apyskaita.		498

Įvairūs raštai.

410 - 435			
443	<i>P. Bukšnaitis</i> . Apie subankrutijusią lietuvišką korporaciją.		91
458 - 482	Rusijos diktatorių aforizmai.	1098	
531 - 542	<i>J. B. Nepadorus</i> laiškas.		12
541	Naujos tiesos Pensylvanijoje.		129
552	Inicijativa ir referendum.		135
554 - 566	Szis - tas apie meteorologiją.		147
577 -	Baisus pasityčiojimas iš popiežiaus		151
587	<i>K. Rukkus</i> . Keli žodžiai apie taktiką.		158
	Dušios sunkumas.		168
	Rusijos „blogasis genijus“ numirė.		168
96	X. Žokoninkės - žvėrys.		170
207	Rinkimų paveikslėlis.		176
248	<i>J. B.</i> Aukso valdzis.		180
258	<i>K. Liutkus</i> . Kas kām priguli?		180
265	<i>Nelaisvamantis</i> . Avelės darosi žmonėmis.		227
274	<i>Velionys</i> . Baisūs vardai.		242
288	Kaip žmonės gyvena amžinojo bado krašte.		248
299	Kaip greitai dauginasi žmonės ant svieto.		258
336	Žmogaus smegentų svarumas.		260
397	Mūsų skaitytojams ir bendradarbiams.		264
411	<i>P. Norvydas</i> . Kur dingo Rusijos konstitucija?		299
447	Sventųjų kankinių kaulai.		312
	Demosthenas.		326
481	Nuo naujo laikraščio sumanytojų.		344
	<i>Girių augintas</i> . Dėlei „etikos“.		386
542	<i>Tyrinėtojas</i> . Atsišaukimas.		386
555	<i>Vargomatis</i> . Aktas malonės.		862
566	Susiaurinimas Rusijos liaudei tiesų.		862
600			862

PERŽVALGA.

Kaip pereitą kartą minėjom, „Naujoji Gdynė“ nuo 20 num. dėl nežinomos priežasties liovė atėdinėjus į „V. L.“ redakciją. Dabar vėl gavom NN 24 ir 26. Paskutiniam numeryj praneša, kad N25 konfiskuotas da neišėjus iš spaustuovės; atsi-beldus policija ir paėmus suviršum tukstantį egzempliorių jau atspaudintų ir apie tiek perpus atspaudintų. Už ką konfiskavo, tai ir „N. Gdynės“ redakcija nežino.

— „N. Gdynėj“ apgarsinta, kad išėjęs „Darbininkų kalendorius 1907 metams“. (Męs to kalendoriaus da negavom).

— „Vilniaus Kanklės“, Vilniaus lietuvių draugija, užsijimanti vaidinimais ir dainomis, dėl kokių ten nesusipratimų buvo perskilę į dvi dalis. Atsitraukusieji pasivadino Vilniaus Lietuvių Savitarpinės Pašėpos Draugijos Vaidintojų-dainininkų Kuopa. Dabar ta kuopa vėl prisidėjo prie Vil. Kanklių ir tokiu būdu vaidintojai-dainininkai geriau galės dirbti artistiškąjį lietuvių kultūros darbą.

— Vilniuje susitvėrusi lenkų „Tautiškoji (!) amatninkų ir darbininkų (?) jaunuomenė“ „Tautiškosios Demokracijos“ dalis, reikalauja, kad visi gatvių parašai ir iškabinimai būtų lenkiškai parašyti. „Vil. Žinių“ redakcija gavo nuo tos „jaunuomenės“ laišką, kad ant spaustuovės durų padėtų lenkišką parašą, o jei to nepadarysią, tai „jaunuomenė“ pavartosianti „prievartą“.

Juodašimčių, įvairaus būdo, netruksta ir tarp mūsų tautiečių, bet tarp kitų tautų jų yra net didelės organizacijos — pvz. — yra „tikrųjų rusų“ sąjunga ir „tikrųjų“ lenkų „tautiškoji demokracija“, susidedanti ir tautiškai ir tikiškai sufanatizuotų žmonių.

— K. Žegota „V. Ž.“ rašo apie lietuvių rašėjų išnaudoji-

mą. Jo (Žeg.) du dramatiški vertimai da nespauzdinti buvę vaidintojų panaudoti be jo žinios. Ne įstabu — šiame draugijos surėdyme reikėtų stebėtis, jeigu kas neišnaudotų. O rašėjų išnaudojimais buva da didesni, ne kaip šiame atsitikime.

— Naktį į lapkričio 21 d. (sen. st.), Vilniaus apsaugos skyriui įsakius, policija paparė „Lietuvos Ukininko“ administratoriaus p. Antano Rucevičiaus bute kratą. Nieko įtariamo nerado, tik paėmė knygutę „Bóg się rodzi“. Paskiaus darė kratą ir „Lietuvos Ukininko“ redakcijoj; paėmė visus redakcijos laiškus ir keletą lietuviškų knygų. — Tą pačią naktį policija darė kratą ir „Vilniaus Žinių“ spaustuovėj. Paėmė keletą legališkų knygųčių.

— Amerikos lietuvių-socijalistų laikraštį „Kovą“ nuo šių metų pradžios tikrai ketinama padidinti. Bus padidintas dvigubai, t. y. vietoj 8 puslapių bus 16.

— „Katalike“ ir „Lietuvoje“ patilpo „Atsišaukimas Amerikos Lietuvių į savo brolius Vilniaus rėdybos“, kad šie rinktų į atstovus dumoje tikrus lietuvius, o ne lenkus, „kad ir jie būtų dvasiškiejė“. Po atsišaukimo pasirašo „Lietuviška Dvasiškija ir Lietuviška Visuomenė“. Atsišaukimas nepeiktinas, bet šitas parašas nepagirtinas ir juokingas: argi lietuviškoji dvasiškija nepriguli prie lietuviškosios visuomenės? Pagaliaus, ne visuomenės tenai atsišaukta, o tik tų lietuvių, kurie atėjo Amerikon iš Vilniaus gub., o „L-voj“ da po parašu padėta: „New Englando lietuviai“, faigi ne visuomenė. — „Neimk Dievo vardo dovanai!“...

„Vienybės“ skaitytojai, teiksias užsimokėti užvilkta mokėstį ir atnaujint ant šių metų prenumeratą.

Iš Lietuvos.

Studento V. Nagevičiaus byla.

Kaune lapkričio 22 d. apskičio teismo bute, Vilniaus teismo rumų posėdis, Karnovičiui pirmininkaujant, nagrinėjo, be prisiekusiųjų posėdininkų dalyvavimo, bylą karėsmedicinos akademijos studento Vladislavo Nagevičiaus, kaltinamo už nelegališką literatūros laikymą su tikslu ją platininti.

Teisme liudytoja buvo Nagevičiaus motina. Gynė apkaltintąjį prisiekusiojo advokato pagelbininkas V. Stašinskas.

Iš apkaltinamojo akto matyt, kad byla prasidėjo Kretingoje (Kauno gub.). Studentas Nagevičius gruodžio 21 d. 1905m. nuėjo prie Kretingos policijos valdininko Šematurovo ir pranešė jam norįs padaryti gruodžio 22 d. mitingą.

Šematurov'as suėmė Nagevičių. Darant kratą rasta prie jo keletas atsišaukimų ir be to dar rasta jo bute apie 50 įvairių social-demokratiškos pakraipos brošiūrų, kuriose gyventojai kviečiami griauti dabartinę tvarką.

Kaltinamasai neprisipažino kaltas esąs.

Liud. Šematurov'as sakė, kad studentas Nagevičius, kalbėdamas su juo, vadinęs save revoliucionierium, kad jis važinėjęs Palangon daryti vyrų progimnazijoj streiką. Nagevičius sakėsi: „męs, revoliucionieriai, sugriausime Petra-pavlovo tvirtumą“. Kuomet jis atėjo prie manęs gruodžio 21 d., aš jį suėmiau. Jo kišėniuje radau keletą atsišaukimų, o bute apie 50 įvairių brošiūrų. Kai-kurių brošiūrų buvo po kelis egzempliorius.

Adv. Stašinskis. „Pasakykite, liudytojau, buvotė seniaus pažįstami su Nagevičium? Šematurov'as. Teip.

Adv. Stašinstis. Ar gerėte su juo arbatą? Kalbėjotės ant politiškų temų?

Šematurov'as. Pasitaikindavo gerti su juo arbatą. Nagevičius kalbėdavo su manim ir visnomet vadindavo save revoliucionierium.

Adv. Stašinskis. Laike kratos Nagevičiaus bute, kur jūs radote brošiūras?

Šematurov'as. Aš jas radau visas vienoj vietoj. Au-trame kambaryje radau atsišaukimus.

Liud. Nagevičiaus motina. Mano sunų suėmė gruodžio 21 d. Jis nuėjo prie policijos valdininko ir nebepagrįžo. Sunui nėsant namie atėjo kokia ten moteriškė, atnešė knygų ryšulį ir prašė perduoti sunui. Aš padėjau tą ryšulį kambaryje. Atėjo policija ir paėmė ryšulį. Kas jame buvo, aš nežinau.

Adv. Stašinskis. Kuo liuosame laike užsiima jūsų sunus?

Motina. Jis užsiima archio-logiškais kasinėjimais.

Po motinos klausiamas dar vienas liudytojas, kuris prirodo, kad pats matęs, kaip kokia ten moteriškė atnešusi studento motinai ryšulį ir prašiusi perduoti sunui. Tai buvę gruodžio 21 d.

Adv. Stašinskis kalba maždaug štai ką:

„Męs privalome ginti apkaltintąjį tik apkaltinimo ribose: už nelegališką literatūros laikymą. Nereikia užmiršt, kokiam tai laike atsitiko. Tai buvo tuomet, kuomet buvo spauda ir literatura laisva.

Nieko ypatingo, kad ją rado studento Nagevičiaus bute.

Aš klausiu jūsų: ar prirodyta šioj byloj laikymu tikslas, šios literatūros platinimas? Iš ko gi kaltintojai mato, kad Nagevičius laikė literatūrą platinimui? Atsakymo ant šių klausimų apkaltinimo akte aš nerandu.

Minėtiosios literatūros daugumas dar nereikiška platinimo tikslo. Jei jis būtų norėjęs

platinti, jis butų laikęs mažiau brošiūrų užvardymų, o po daugiaus jų egzempliorių. Daugumoje brošiūrų nieko prieš valdžią nėra. Motinos paaiškinimai ir vieno liudytojo prirodymai, man rodos, visai teisingi. Be to dar aš atkreipiu pp. teisėjų akis į apkaltinamojo liguostumą ir į tą, kad jis vienintelis motinos sunus".

Teismo rumai studentą Nagevičių išteisipo.

(„V. Ž.“)

Vilkaviškio apskritis (Suvalkų gub.). Juodašimčiai ir policija. 13 d. spalio šių metų Pustapėdžių kaime pas ukininką Gylių buvo vestuvės. Į vestuves vakare atvyko iš miesto Vilkaviškio gauja juodašimčių. Jie tarp svečių besisukindami pradėjo jieskoti kliautės. Vienas vaikinys paprašė juos išsinešinti. To jiems ir tereikėjo: tuojaus vienas juodašimtis kirto jam į veidą, o kitas kambaryje šovė, nors nieko nesužeidė. Svečiai spruko, kur kas galėjo... Likę gi juodašimčiai stropiai varė savąjį darbą: išardė bematant kakalį, sudaužė lempą ir torielkas, išdaužė langus.

Teip čia pasidaravę nuvyko į kitas vestuves, bet jau čia nabagams nepasisekė: teip juos tenai pavaišinę, kap kitas vargu bepasveiksias.

Taigi dabar ir Vilkaviškio zemsargiai turi darbo — gaudyti nekaltus vaikus, kurie gynėsi nuo juodašimčių užpuolimo. Kaip girdėti, Bardauskų kaimo Stoškutį jau suėmė. Ir kur gi negaudė jų, kurie jų draugus — juodašimčius besigindami teip sumušė. Vienas iš minėtųjų juodašimčių dar gi tikras sargybinio sunus esąs.

Taigi lauk, žmogeli, nuo valdininkų teisybės, kada jie iš vieno su juodašimčiais eina.

Vaitkabilių valsčius. (Vilkaviškio apskr., Suvalkų gub.). Mūsų kampelis (Gražiškiai) dar nebuvo minėtas

laikraščiuose. Tarp valstiečių susipratimas menkas, retas ir laikraščius teskaito. Apšvietimu nė jaunoji karta pasigirti negali. Vaitkabilių tiktai ir Banbinių jaunieji pasisūzdina 12 „L. Uk.“ ir „N. G.“ egzempliorių. Tuodu sodžiu galėtų būti pavyzdžiu keturiolikai likusiųjų, kad ir jų jaunieji vyrukai susitarę nors po vieną visam sodžiui egzempliorių parsitrauktų. Tada liuosesnij laikų susirinkdami ir paskaitydami, daug daugiau naudos apturėtų, ką besėdėdami smuklėse. Mat žydelis — aludininkas net naują aludę turėjo statyti, kad daugiau svečių patilptų; o jo numylėtieji džiaugėsi, kad bus kur pernaktoti.

Pernai subruzdimo laikų buvo nudraskytos raštinės, mokyklos ir monopolio iškabos. Šausio mėn. valdžia buvo išvežusi degtinę iš monopolio, bet vasarą vėl parvežė. Buvo tokių, ką džiaugėsi susilaukę „skystimelio“, bet viršaitis per sueigą apskelbė, kad reikšią saugoti. Žmonės neprisiėmė ir padavė prašymą, kad jį panaikintų.

Kalvarija (Suvalkų gub.). Kuniginiai laikraščiai „Šaltinis“ ir „Nedėldienio Skaitymas“ labai atpigo, pirmasis parsiduoda pas mus po 3 kap., antrasis net po 2 kap. atskiras num. Per tai tuodu laikraščiu emė smarkiaus platinties. Jeigu nori mūsų laisvieji laikraščiai pralenkti tuos kuniginius, tai ir jie turi papiginti bent pardavinejant atskirais numeriais.

Neužmirškite, kad dabar rinkimų mėnesiai, kada partijos neprivalo gailėtis savo išleidimams pinigų, jeigu nori laimėti per rinkimus. Beto Marijampolėje nė koku budu negalima gauti atskirais numeriais nusipirkti „Vilniaus Žinių“. Paš visus knygininkus klausinėjau ir niekas neturėjo

„Vilniaus Žinių“ parduoti.

Gudeliai (Marijampolės apskr.). Kunigas K. Sakalauskas platina kuniginius atsišaukimus: „Vyrai stokime visi prie rinkimų į Dumą!“ ir „Kokie turi būti renkami mūsų atstovai į Valstybės Dumą?“ Tuodu atsišaukimu, perspau-dintū iš „Šaltinio“ N33, pataria rinkti tokius, kurie yra „dievobaimingi katalikai ir geri lietuviai“. Vienas išmin-gas lietuvis, šiek-tiek mokantis nustėnaut, ant to man pasakė, kad pagal tą patarimą geriausia išeitų išrinkus katalikų bažnyčių zakristijonus. Alė jisai truputį apsiriko, nes zakristijonai nebaigę augštesnių mokslų; o antrasis atsišaukimas reikalauja, kad mūsų atstovai butų ne tik geri krikščionys, geri kalbėtojai, bet dar kad butų pabaigę augštesnius mokslus. Taigi tiems atsišaukimams ir zakristijonai į atstovus netinka. Tai ką gi jie pataria rinkti? („Liet. Uk.“)

Krakenava, (Kaunė gub.). Lapkričio 2 d. čia susitvėrė Vartotojų Draugija „Varpa“. Tą dieną sąnarių prisirašė iš sodiečių lig 60, tarp kurių 3 dvarininkai. Draugija tikisi greitu laiku turėti lig 200 sąnarių, nes daug yra pageidaujančių sulaukti vartotojų Draugiją.

Valdybon išrinkti: abudu vietiniu kunigu, vienas dvarponis ir du valstiečių.

Tą pačią dieną valdyba ėjo miestelin samdyti butą; zydeliai žiurėjo kaip į kokią šmėklą ir trigubai prašė už butus.

Vartotojų Draugija pradės veikti nuo Šausio 1 d. 1907m.

Nors leidimą jau 9-tas mėnuo kaip gavome, bet dėlei įvairių priežasčių ligšiol užsitraukė.

Lietuviai Maskvoje.

Lapkričio 18 d. Maskvos Lietuvių šelpimo draugijos

valdyba sušaukė visuotiną susirinkimą, kad duot atskaitą, išrinkti naują draugijos valdybą, ir užbaigti tuščio gyvenimo metus.

Iš anksto galima buvo laukti, kad kils perkunijos prieš užmigusią valdybą, nes pusėtiną sąnarių kuopa, daugiausia jaunumenė karštai rengėsi kovą su senąja valdyba, stengdamosi pavesti į naująją valdybą keletą darbštesniųjų sąnarių.

Visa karštų kalbėtojų eile nurodė susirinkimui valdybos ydas:

Pinigai iš sąnarių nesurinkti, o kas ir norėjo juesti, nežinojo į ką kreiptis. Neįsteigta knygynas, kuris čia labai reikalingas. Nepasirupinta įsteigti nors vienas vakaras, kad ir bandė samdyti butą, bet tas bandymas buvo atliktas labai nepasekmingai. Žodžiu sakant, valdyba elgėsi teip, kad per visus metus nematyt buvo jos gyvenimo.

Pripažindama savo neveiklumą, stengėsi išsiteisiti, versdama visą kaltę lygiai kaip Bekampis ant „blogų metų“.

Susirinkimas regimai pripažino valdybos ydas ir užjauzdamas kuopai, kuri reikalavo draugijos gyvenimo, išrinko į valdybą keturis naujus sąnarius, kaip antai: J. Valentina-vičių, J. Kašinską, A. Gaidamagičių ir A. Galminą, iš senosios valdybos paliko tik du: Df. Oliaką ir advokat. Mor-kuną.

Dabar išrinktoji valdyba, kaip matyt, griebiasi už darbo gana energiška.

Nespėjo praslinkti nė 10 dienų jau nusamdė knygynui butą, užsakė knygas.

Ketina per Kalėdas įrengti vakarą ir tt.

Tikimės, kad energija ir darbštumas žengs tolyn, ir užmanymai nepasilik užmany-mais. („V. Ž.“)

Naujiems metams prasidedant.

„Linksmų naujų metų!“ — girdėsi linkėjimus privatiškuose namuose ir ant gatvių. „Sveiki sulaukę naujų metų!“ — matysi skystose eilėse — laikraščiuose ar kalendoriuose. Visi džiaugiasi lyg išganymo sulaukę. Džiaugiasi, kad senieji metai praėjo ir nebegrįš, ir turi viltį, kad naujieji bus geresni. Visi galime pritarti tam taip plačiai įsigyvenusiam papročiu. Nors tai be sąmonės apsisveikimo, vienok gali matyti tame žmogaus palinkimą eiti pirmyn ir džiaugtis, kad tas kas turėjo praeiti, praėjo ir jo vietą užstojo naujas apsisveikimas, pilnas vilties, daug naujo ir gražaus žadantis.

Vienok linksmintis šiandien nėra ko. Štai praėjo kalėdos. „Linksmos kalėdos“. „Geltonieji“ arba visiems pataikaujantieji laikraščiai linkėjo savo skaitytojams: „Merry, merry Christmas!“ — „linksmų, linksmų kalėdų!“ Ir tuo pačiu laiku tie patys laikraščiai praneša, kaip paprastą žinią, kad New Yorke, naktį prieš kučią ir kučioje visi policijos biurai užsikimšę vargdieniais, kurie pusiau sušalę ir alkani atėjo čia reikalauti, kad duotų kokią nors užveję... Visi ligonbučiai buvo prikimšti sustipusiais vargdieniais, „norsės“ (felsėres) ir policija buvo dideliai užimti... viens žmogus sušalo ant gatvės...

Tiek tik iš New Yorko praneša. O kiek yra miestų, kur panašiai sulaukę „linksmų kalėdų“ tukstančiai varguolių? Kiek-gi tų varguolių sulaukia ir Naujus metus? Kas metų jų skaičius eina didyn, taigi turtingųjų skaičius kasmets eina mažyn ir turtai vis suplaukia į rankas nedaugelio kapitalistų, kurie viešpatauja po visą šalį kaip jiems patinka... Ir jiems nauji metai yra links-

mi, nes neabejoja, kad išsipildys nauji jų žabangai, naujos suktybės, gudrybės, nauji visuomenės apiplėšimai, suspaudimai ir apkvailinimai.

Bet norint suprasti bent didžiuosius žabangus, kapitalistų ir jų valdžios taisomus, reikėtų peržvelgti pereitus metus, vienok tai būtų ilga ir didelė peržvalga, kuriai čia neužtekėtų vietos. Prisiminkim tik garsesnius atsitikimus. Bankų bankrutijimai, kur ke-liolika kapitalistų apvogė tukstančius žmonių; geležinkelių kompanijos susitaria su kitoms didėms kompanijoms (ypač žibalo trustas), su tikslu — su-trinti mažasias kompanijas ir per tai įvesti dideles kainas už savo pardavinius, susitvėrus į didelius trustus; mėsos trustas savo dvėseca, žiurkiena ir net žmogiena (mašinos sutrintų darbininkų mėsa) šeria visą žmoniją; visuomenės arba valstybės žemės vagys Utahos valstybėj... Visokių valdininkų papirkimai, teismų ištvirkimas ir vyriausiojo Jungtinių Valstybių teismo sulaužymas konstitucijos, atmetant skundą, įneštą už nelegališką Kolorados ir Idahos valdžių pasielgimą su „Vakarų Anglekasių Federacijos“ viršinkais, be teismo laikomais kalėjime, žodžiu sakant — visokios niekšystės, turtingųjų daromos ant kiekvieno žingsnio ir remiamos jų tarnų ir gi dėl įgijimo mylistų pas auksą dievaitį.

Toliau, atsiminkime gyvuojančią pietinę valstybę tikrają vergiją, kur iš Europos (taigi ir iš Lietuvos) gabena kontraktuotus darbininkus, nors įstatymai seniai prieš tai išleisti; atsiminkim, kaip vyriausioji valdžia su prezidentu Roozeveltu pryšakyje nuplauja rankas, sakydama negalint kištis į vidurinius valstybių reikalus, ir leidžia tai vergijai plėtotis visur; kaip ta pati valdžia nenori matyti to, kad

Kolorados ir Idahos gubernatoriai, pagrobdami minėtus anglekasių vadovus, sumindžiojo tarp-valstybines tiesas, kurias anoji valdžia sakosi turint saugoti, o tuo patim sykiu prez. Roozeveltas per rinkimus siunčia savo sekretorių į Koloradą, kad tik ponai republikonai gautų viršų ant žmonių darbininkų partijos ir nebutų išrinktas į gubernatorių sėdintis kalėjime anglekasių Federacijos prezidentas Hahwood; kitas-gi Roozevelto pasiuntinys darbuojasi New Yorke priešai radikalo Hearsto partiją, kuri eina prie pažebojimo trustų ir įvedimo teisingesnės valdžios, žmonių valdžios, o ne piniginių karalių. Prie to pridėjus, kad tas visas darbavimasis per rinkimus at-sibuvo įvairiausiais niekingais budais — papirkimais, ir tiesiog vogimu baliotų, jei kur nepasitikėjo, kad darbininkai, nors darbdavių įgrasinti, balsuos už tų ponų — sukčių partijas, — iš to viso matysime, kad draugijos supuvimas smarkiai didinasi „iš viršaus“, kad anarchiją platina turčiai kapitalistai, jų valdžia ir jų tarnai-ppinėjai, ir tą anarchiją matydami mes negalim užtylėti nešaukę žmonių prie susipratimo ir nenurodę jos priežasčių, ir kaip jai padaryt galą — pirmiausia, kol ji da neprives žmonių prie visuotino sukilimo, revoliucijos...

Tie nurodymai, seniai atkartojami, susiveda į kelis žodžius: — geležinkeliai, telegrafai, pabirkai, kasyklos ir visi darbo įrankiai turi pereiti į visuomenės rankas... Ir štai jau matome kelis žingsnius, pačios valdžios pabaigoje „senųjų“ metų nužengtus, kurie šiuose naujuose metuose turės būti išpildyti. Kalbu apie pačtos reformą ir apie tai, kad valdžia Indijos Teritorijoje susideda su nauja privatiška anglies kompanija; taigi valdžia tame truste bus akci-

joniere ir kontroliuos jo darbus; Jungt. Vals. prezidentas bus prezidentu ir tos ypatingosios korporacijos (trusto). Pačtos permainos maž-daug bus tokios: bus įvesta prie pačtų taupomosios bankos, bus įtaisyta pačtos telegrafas ir telefonas, kas ikišiol buvo vien privatiškų kompanijų rankose. Kalbėjau net ir kompanijų šalininkai, kad būtų gerai, kad valstybė išpirktų ir geležinkelius...

Kai žiuri į tą politiką, tai matai, kad čia kapitalistų valdžia ką nors rengia visuomenei, bet ką? Tikėtis ko gero negalima. Ar tik neapgavystė kokia? Labai gali but, kad valdžiai išpirkus, už visuomenės pinigus, privatiškus geležinkelius ir telegrafus, kapitalistai įves savo elektriškus geležinkelius ir bevielius telegrafus, ir anie senieji negalės išsilaikyt prieš tą naują, be palyginimo tobulesnį įvedimą.

Tai tokia naujiena mums rodosi šiuose naujuose metuose. O kiek da įstabesnių naujienų išvysime per tuos metus, naujienų, kurios žmogui darbininkui nepalengvys buvimo bent tiek, kad galėtų linksmintis sulaukęs kitų naujų metų.

* * *

Mes, Amerikos lietuviai, atjausdami tuos pačius kapitalistų smugius, ką ir visi šios šalies darbininkai kenčia, esame kartais paniekinami kaip svetimžemiai — „foreineriai“, o prie to viso mus kankina nuolatinis atminimas mūsų paliktos tėvynės, kur mūsų broliai, sesers ir tėvučiai kenčia budeliškosios caro valdžios kur-kas didesnius smugius, ne kaip mes. Mes nors laisvai galime kalbėti ir rašyti, nurodinti visokias turtingųjų niekšystes ir viso blogumo priežastis, ir turime tiesą, — nors kas-kart varžomą, — prašalinti tas priežastis, turim balsą, — nors kapitalistai ir tą

neretai pavagia, — ir galime išsirinkti geresnę valdžią, tokią, kuri darbo žmonėms tarnautų, o ne kapitalistams.

Mūsų broliai Lietuvoje to visko neturi ir tik kovoja už tai. Šelpkime, paremkime juos toje kovoje, nes jie išsiliosavę, mums padės, kada mums prisieis kovoti su cariška Amerikos kapitalistų valdžia, kas kart pasiutyn einančia! Ir mokykimės pažinti savo kaip darbininkų ir kai po lietuvių reikalus ir privalumus ir pildykime juos, kad ir koki veidmainiai vadovai mus nuo to draustų ar prakeiktų! Apsišviesime ir susiprasime, esą žmonėmis, jei karštai imsime prie skaitymo gerų, pamokinančių knygelių ir laikraščių, ypač tų, kurie drąsiai parodo blogus darbus, ar tai jie būtų daromi galinčių-viešpačių, ar valdininkų, ar popiežių ir kunigų, ar pagalios „prastųjų“ žmonių.

Broliai-lietuviai! Blaivinkite savo profus ir švieskitės, kad per šiuosius metus mūsų susipratimo ir vienybės saulelė pakiltų kur-kas augščiau už paikybes ir tuščius vaidus viešpataujančius mūsų tamsybėje, girtybėje ir išsigimusioje puikybėje! J. B.

Medaliai ramybės darytojams.

Amerikos anglekasių prezidentas John Mitchell gauna auksinį medalį nuo tarptautinės sociališkos ekonomijos parodos, atliktos pernai Liege, Belgijoje, už jo knygą „Organized Labor“ (organizuotasis darbas). Mitchellis pasekmingas darbininkų organizatorius, bent iki šiol jam sekėsi; jis garsus tuo, kad darbininkus draudė nuo politikos ir taikė juos su kapitalistais ir pastarusius su darbininkais. Dabar jau ta jo politika nuėjo į užmarštį, nes unijos jau „kišasi“

į politiką. Vienok už savo senąjį taikos darbą tapo ponų ekonomistų dabar pažymėtas medaliu.

Lietuvos laikraščiai rašo: Vidaus dalykų ministeris Stolypinas, kaip žandarų šefas, prašė finansų ministerio Kokovcevo pasirūpinti apie paskyrimą 2.000 rublių auksiniams medaliams, kurie bus dalinami labiausiai atsižymėjusiems žemesniems žandarams. Jau ne pirmą kartą rupintasi apie pinigus tokiam tikslui, bet anksčiau buvo prašoma daug daugiau, buvo reikalaujama lig 20 tukstančių rub. Žandarai, kaip žinoma, stovi ant sargybos, kad žmonės nesikištų į politiką ir būtų ramūs prieš caro ir turčių valdžią, tai ir gauna auksinius medalius. B.

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Ignatjevo užmušėjas da nesugautas. Užmuštojo moteris gavo nuo „Rusiškų žmonių sąjungos“ komiteto apgailstavimo telegramą, kur pasakyta, kad Ignatjevas buvęs „didvyriškas mūsų idėjos apginėjas“. Taigi tų „tikrųjų rusų“ idėja, tai korimas, šaudymas, kimšimas į kalėjimus, visų, kurie tik reikalauja žmogaus prigimtų tiesų. Teršia tik rusų tautos vardą tie išgamos caro šuneliai, vadindamiesi „tikraisiais rusais“.

Ignatjevas nužudytas pagal nuosprendį rusų socialistų — revoliucionierių partijos.

Carskoje Sielo'je areštavo daug ypatų iš kareivių tarpo.

Lodziuje, Lenkijoje, kaip buvo pranešta, visi fabriškai uždaryti; ketvirta dalis visų žmonių be darbo ir be duonos karnio. Miestą tikrai apėmė ir kontroliuoja socialistai, be jokio caro valdžios įsikišimo; darbininkų reikalavimas vie-

nas—kad fabriškai būtų atidaryti.

Peterburge per 3 dienas iki pereinai pėtnyčiai su pagelba šnipų areštuota 588 ypatos. Areštuotieji, kurių tarpe yra 33 moters, kaltinami kaip „veikiantieji revoliucionieriai ir neregališkos rinkimų agitacijos varytojai“.

Omske, Siberijoje, buvo pasikėsimas ant gyvybės janarolo Litvinovo, Akmolinsko provincijos gubernatoriaus. Lukove, Lenkijoje, nužudytas kariūmenės pulkauninkas Obručev.

Išėjo caro įsakymas apskelbiantis naujuosius dūmos rinkimus vasario 19 d. Bet tą dieną rinkti arba balsuoti galės ne visoj Maskolijoje: Kaukazas, Užkaukazė ir Siberija gaus kitą įsakymą, paskiriantį balsavimo dieną.

Rygoje sušaudyta 10 teroristų, kurie prigulėję prie revoliucionierių(?) kuopos, plėšusios ir užmušinėjusios gyventojus. Tai, be abejonės, ne revoliucionieriai, tik paprasti plėšikai, kuriuos valdžia ir visi revoliucijos priešai apskelbia revoliucionieriais, kad tik žmones, teip suvadžiojant, sukirsint prieš tikruosius revoliucionierius.

Tarp sušaudytųjų galėjo būti ir tikri revoliucionieriai teroristai, kurie padarę politiškas užmušėjystes. Jie kaltinami buvo ir už užmušimą Pabaltijos gen.-gubernatoriaus barono Moeller-Zakomelskio. Bet karės lauko teismas bene ištirs gerai kas tikrai tą yra padaręs? Juk be liudininkų, be tyrinėjimų jis greitai viską atlieka.

Nebogatovas, apie kurio bylą jau minėjom, tapo nuspręstas mirčiai (už pasidavimą japonams buvusioje karėje); bet žinoma, turi tiesą apeliuoti, ir da liks gyvas, tik be jokios bausmės neišeisias, busias pasodintas į tvirtumą. Sykiu teismas apkaltino kelioliką laivyno aficerių. Jie visi kalti,

kad japonai juos sumušė ant jurių, o neužmušė.

Admirolas Rožestvenskis, kaip žinoma, buvo išteisintas tik dėlto, kad pasidavė budamas sužeistui; šiaip būtų ir jis gal likęs apkaltintas, kad neišpildė carui duotos paiesaikos „iki paskutiniam kraujo lašui“ tarnauti. Valdžia baudama uolius savo tarnus parodo, kad nereikia jai tarnauti. Nebogatovas vargiai tarnautų daugiau.

Paskutiniu laiku Ass'n Press telegramas iš Peterburgo praneša, kad laikraščiuose pasklido žinia, kad janarolo Kuropatkino parašyta knyga apie karę Rusijos su Japonija tapo valdžios konfiskuota, kaip tik ją atspausdino.

Kuropatkinas, buvęs vyriausias karės vadas, matyt, parašė daug teisybių apie valdžios nesumanumą ir jos sąnarių suktybes,—dėlto ir neleido platintis tai jo knygai.

Niznij — Novgorodo gubernijoje buvo užpuolimas ant klioštoriaus. Užpuolikai buvo ginkluoti. Subėgę kaimiečiai išgelbėjo. 9 užpuolikus sužeidė, 5 nušovė, kiti pabėgo.

Klerikalizmas ir Prancuzija.

Kaip buvo tikėtasi aštrių susirėmimų tarp katalikų ir valdžios Prancuzijoje, tai tas iki šiol neįvyko ir ramumas tarp katalikų kas kart vis gausna platesnę papėdę. Iš kitos pusės ir valdžia nusileido, neverčia katalikų kunigus pildyti naujus padavadijimus, t. y. galėjo žmonės rinktis ant pamaldų be policijos leidimo (pagal susirinkimų įstatymą).

Bet kalėdų naktį valdžia užgynė rinktis į bažnyčias. Kunigija, žinoma, būtų nepaklausius, kaip ir visada, bet šiuo tarpu „piemenėlių nakties“ neapvaikščiojo buk dėlto, kad gaujos valkatų neužpultų ant katalikų. Teip pranešė kunigija. Bet kaip mena, jos tikslas

buvo kitoniškas: ji, pildydama valdžios įsakymą, norėjo sukiršinti dievobaimingus katalikus prieš valdžią. Ir to tikslo visai neatsiekė: žmonės visai nieko nedarė iš to, kad garsin-goji šventė neįvyko.

Gruodžio 30 d. telegrafas iš Rymo praneša, kad popiešius yra gavęs daug aukų pašelpai-jo kovos su Prancūzų valdžia. Vengrų arcivyskupas kardinolas Vaszary ir Austrijos-Ven-grijos ciesorius Prancas Juozapas paaukavo po 400 tūkst. do-lerių. Ar tik neišeis iš to koki didesni nesusipratimai tarp Austrijos ir Prancūzijos?

Bet da idomesnė politika ta-me dalyke Jungtinių Amerik. Valit. dvasiškijos: ne tik ka-talikai protestuoja prieš Pran-cūzijos valdžią, kad tą suraši-nėja ir uždeda mokesčius baž-nyčių turtus, bet ir protestonai popiežiaus priešai! Nedėlios vakare Washingtone buvo di-delis susirinkimas dvasiškijos parengtas.

Tame susirinkime kalbėjo tarp katalikų kunigų ir Ho-lendų reformuotosios bažny-čios kunigas Van Schaik. Re-zoliucijoje pasakyta, kad „kai-po laisvę mylinti žmonės“ pro-Testuoja prieš krikščionių per-sekiojimą. Matyt, Amerikos dvasiškijai, kaip katalikiškajai, taip ir protestoniškajai, pa-rupo, kad ir Amerikon neatsi-briautų toji ideja, kad ir ku-nigai ir tikiybines bendroves turi būti lygios su visomis vie-tiškomis įstaigomis, ne taip, kaip dabar dvasiškija naudo-jasi privilegijomis turtų reika-luose.

Isz Amerikos.

Dovana

Roozeveltui.

Prezidentas Roozeveltas ga-vo iš Nobelio fondo dovaną, sumoje \$40,000, už sutaikymą Maskolijos su Japonija.

Nobelis, turtingas Švedijos

mokslinčius chemikas, paliko didelę mantą, iš kurios yra duodamos dovanos garsiau-siems literatams, dailininkams ir ramybės platintojams.

Parapijos maištas.

Bridgeport, Conn. valstijoje, lenkų katalikų parapijoje gruodžio mėn. kilo maištas. Mat vyskupas Tierney norėjo iskel-ti į Buffalo, N. Y., kunigą Vierzynskį, o į jo vietą atkelti pranciškoną kun. Tunksį, o parapijonys tos permainingos nenorėjo, tai ir stengėsi su prie-varta užlaikyti senąjį kleboną.

Kada pradėjo kraustyt kun. Vierz. daiktus, moters lenkės jau buvo apstojusios kleboni-jos duris ir ėmė mušti polici-jantus, kurie norėjo jas nuva-ryt. Susirinko didelė lenkų kruva; policijantams darant taką, kad kun. V. galėtų prie-eiti prie vėžimo, kuris jį tnrėjo išvežti ant vagzaliaus, mo-ters korėsi policijantams ant rankų, o vyrai daužė jiems kupras kumščiomis.

Parapijonai nusiuntė vysku-pui protestą.

Kun. Vierzynskis čia gyve-no tik 4 mėn., matyt—jis įtek-mingas agitatorius, kad per-teip trumpą laiką išsidirbė to-kių narsių savo šalininkų. Fa-natizmas, ar biznis?

Gyvas po žeme.

Bakersfielde, Cal., užgriuvo kasykla ir tarp kelių žuvusių darbininkų vienas liko gyvas, bet suspaustas iš visų pusių, tik per plyšį gali jam paduoti maisto—pieno butelį, kurį įlei-džia ant šniuro. Kučioj suėjo 15 dienų kaip Hicks gludo po žeme, laukdamas, kad tuo jį iškas iš po kietų uolų.

Pasikores

kompozitorius.

Found du Lae, Wis., rado pasikorusį W. Borchertą, žino-mą visam Wisconsin muziką ir kompozitorių, kurs sudėjo gaidas operai „Suziedotinė iš Maroko“. Kaip mena, dėl ne-pasisekimo tos operos jis ir ga-lą pasidaręs.

Tautiškoji kova.

Daugelyje vietų ir labai tan-kiai atsitinka, kad jankiai už-muša vieną kitą negrą (nulin-čiuoja).

Mississippi valstybėj Meri-deno apygardėj buvo karė bal-tųjų su negrais. Negrai vienoj vietoj tarpkalmėj pasidarė ap-sigynimo pylis, kurioje ginasi nuo baltųjų. Šitie pradėjo de-ginti negrų gyvenimus. Užmu-šta keliolika negrų ir 1 balta-sis. Visi gyventojai apsigink-lavę. Padėjimas kaip karės laike. Spėja, kad negrai nori iš savo tvirtumos užpuldinėti miestelį Wahalak, kurs guli dvi mylias tolumo nuo jų tvr-tumos. Dvi kareivių kompani-jos tapo nusiūstos malšinti su-mišėlių.

Bauda už žemės vogimą.

Dideli biznieriai Bartlett Richards, W. G. Comstock, C. J. Jamesohn ir Aquilla Trip-lett teismo pripažinti kaltais už valstybės žemės vogimą ir įmesti į kalėjimą 2 metams ir turi užsimokėti po 1,000 dol. baudos. Ta byla tęsėsi 3 me-tus.

Prezidento atsišaukimas.

Prez. Roozeveltas nusiuntė į Kangresą atsišaukimą į „Jung-tinių Valstijų žmones“, kad dėtų aukas pašelpai badaujan-čių Kynuose žmonių, kurių skaičius siekė 15 milijonų ant 40,000 ketvirtainių mylių plo-to.

O gal ir Kynų valdžia ne-priims tos pašelpos, kaip prez. Roozeveltas nenorėjo priimti svetimų šalių pašelpos, duotos San Francisco gyventojams po žemės drebjimui?

„Laiškas

kačiukams“.

Wilkes-Barre'ių „Record“ rašo apie „lietuviškos mergi-nos“ laišką, siųstą iš Dorpato, iš Rusijos į Wilkes-Barrius. Laiškas rašytas vokiškai, ad-risuotas (kaip angliškai išver-sta): „To the million-eat of

Master Dilley“ ir tt.; pasirašo „Sypille Rosenstenger“ — ne lietuviška pravardė.

Mergina savo laiške rašo, kad skaičiusi „Šiaurės Lietu-vo“ laikraščiuose apie turtin-gus ponus, užlaikančius daug kačių; tai ji prašo, kad ir jai atsiųstų dovanų.

Isz lietuvišku dirvu Amerikoje

Vyrai, sujudinkim

Wilkes-Barre'ius.

Tankiai mums tenka girdėti, kad lietuvių, lenkų, valakų, ar galicijiečių sąmonė Amerikoje stovi ant žemiausio laipsnio.

Ar tos pasakos vėjai,—bala-jas žino, bet jei pasakoja ir tai girdime — gal ne veltui.

Wilkes-Barre lietuvių nemečiau tur-but, kaip yra lenkų, ar valakų ar galicijiečių. Visumenės nuomonė stato juos į vieną eilę su lietuviais, „o šit! polander!“ sako maumodamas čiuulkinį airys, taip į vieną, taip į kitą.

Tačiau ir tuo jisai dar gar-bę išfeiskia lietuviui. Mat čio-nykštis lietuvis stovi dar ant žemesnio laipsnio, neg mano-mas „polanderis“.

Kiti svetimtaučiai vadinami tuo vardu turi savo organiza-cijas, kurios viešai pasirodo ir tai be akių kaitinimo taip ai-riui, taip kitiems. Daininin-kų, muzikantų, teatrų lošti kuopos — jiems ne pirmiena.

O lietuvis? — At, vyručiai, gėda išsižiūti. Per pašalpos organizaciją tarp jų nieko keistesnio ne neįieškok. — Kas man, girdi, iš to per nauda:

Čia by koks svetimtautis už lietuvių žvalgesnis, patoges-nis! Sako, kad tai visoje Amerikoje, gal tai ir tiesa, o Wilkes-Barre'iuose tai jau iš-tikrųjų.

Imk tu čia lenką, valaką, galicijoną, imk tu jų jaunimą, — ee... ką matai! Nors jie taip-pa tankiai, kaip ir lietu-vis brauko alkunėmis „barą“,

draiko per dienas seilę žiurėdami (tartum balnis į kratinio pleką), į blizgantį kraną, iš kurio verčiasi skonūs, labai skanys syvai, taė aus auklėja ir patogų apsiėjimą, pasilinksminimą. Lietuviai, jau pasiliko jų užpakalyje. Nė dainos, nė muzikos, — ką čia su niekais užsiimti, ir... trina sau alkunes ir seiles draiko.

Susitvėrė čia šiaip teip jaunimo kuopelė auklėti dainas, „muzykę“ ir dar šį tą prie to prisegti, bet... po plynių, tai viskas. Kuriai balai batus plėšiu ant susirinkimų bevaikščioldams? Ana, žiurėk, kaip tapsi šliuptarniu, tai nė jokia mergina už tavęs neis, dievazi neis!... Štai tau ir sąmonė!

Tačiaus tai pergalėta. „Kanklių Aido“ draugija visgi dar nor bruzdėti. — Lenkai, valakai, tur sau giesmininkų ir muzikantų kuopas, kuo-gi mes už juos prastesni! Vyrai, nors mums pradžia sunki, nors toje atvangoje pirmieiviais čia esame, tačiaus laikykimės, — sujudinkim Wilkes-Barre'ius!

Ir nors ir mēnkesnė dalelė jaunimo, kurs prisirašindino į draugijos narių skaičių, bet nors toji bruzda. Sutarėm laikytis, parsisamdėme sau tam tikrą salę, kad galėtume parankiaus susijungti, atsirado geri žmonės, kurie mus šelpia (kaip p. Rėkus, kurs net be užmokescio paskolino draugijai keletą dešimčių kedžių į salę) na štai jau ir vėl pasirodysim, kad nesnaudžiam.

Apvaikščiojome metinę Lietuvos Seimo Viiniuje, štai vėlei sutarėm surengti vakarėlį.

Sausio 3 d. tai yra ketverge 7½ valandą vakare surengiame vakarą. Padainuosim, pašoksim lietuviškų šokių (tarp tų aguonėlę) padėkliamavosime eilučių ir dar prie to šį- tą prisegsime. Už įėjimą paskyrėm po 15 centų, merginoms dykai. Mūsų salė ant kampo So. Meade ir Market gatvių.

Handysim rasielėti teip,

kaip pridera lietuvių jaunimui. Truks, luš. — o stėgsimės ir vyrai, sujudsim Wilkes-Barre'ius! Nereiks mums smeigti į žemę akių prieš svetimtaučius!

O kaip?

Jei vieton į susirinkimus pasimokinti išdraugės eisime šluostyti „būrų“ ir... ka-ka-ka... nesakysiu...

Jonas Gieba.

Pittsburg, Pa. Nuo su viš keturių metų Pittsburge gyvuoja „Lietuvių Mokslo Draugystė“, kuri kaip galėdama platina susipratimą tarp čionykščių lietuvių. Nelengva buvo pradžia tos draugystės, nes reikėjo daug nukentėtu visokių laisvės priešų, vienok šiandien jau galima pamatyti vaisius jos darbo: Liet. Mokslo Dr-stė įsirengė savo gražų namą su sale ant viršaus ir knygynu ir sueigos kambariu apačioj; knygynėlį galima rasti visokias lietuviškas knygas ir laikraščius, koki tik yra lietuviškoj kalboj. Draugai, pamatę, jog izdas netuščias, o skolos ant namo visai nedaug, susitarė apsirinkti vieną iš progresyviškų lietuviškų laikraščių sau už organą: t.y. idant iš dr-tės izdo but užmokama prenumerata už laikraštį kiekvienam draugui. Reikia žinot, jog prigulėjimas prie L. M. Dr-stės prekiuoja tik \$1.00 įstojimo ir 10c. mėnesinės, tokiu budu draugystė duoda savo sąnariams daugiau vertės, negu jie įmoka. Gruodžio 23 d. turėjom extra-susirinkimą dėlei nutarimo, kokį laikraštį apsirinkti už organą. Perėjus slaptam balsavimui, pasirodė, jog diduma balsų už organą aprinkta „Vienybė Lietuvniukų“. Tōdėl, sutinkant su šio laikraščio leideju, „Vienybė Lietuvniukų“ nuo dabar skaitysis organu „L. M. Draugystės, Pittsburgė“.

Draugai, kurie nebuvo atėję į susirinkimą arba kurie gy-

venat atstu nuo Pittsburgo, umai atsiliepkit žemiau padėtu adrisu, paduodami savo adrisus, idant „V. L.“ galėtų but siunčiama pradėdant nuo naujų metų. Atsiliepkit kaip greit galit, paduodami savo adrisą per laišką arba ypatingai atsilankant svetainėje, nes sekretorius turės ir teip pakaktinai darbo surengimui adrisų.

Tai pirmas teip žymus žingnis pirmyn padarytas istorijoje Amerikos lietuvių draugysčių. Girdėtis apie daugelį panašių draugysčių ir kliubų gražiai besilaikančių tarp lietuvių didesnėse kolonijose, tikimos, jog ne viena seks mūsų keliu, nei jau ir laikas, jau tiek metų kaip jau dirbam ant lietuviškos tautiškos dirvos, ardami ir sėdami gerą sėklą, bet vaisių žymių ikišiol vis dar nebuvo; dabar jau laiks juos rinkti ir sėti geresnius, atnešančius geresnę naudą mūsų tautai ir mūsų pačių protui.

L.M.Dr-tės sekr. P. Sadula
142 Ohio st.
Pittsburg, Pa.

So. Boston, Mass. Pas mus atsibuvo prakalbos gruodžio 22 d. Kalbėjo L.S.D.P. atstovas A. Žagaras, Dambrauckas, Žukas ir kiti kalbėtojai. Žagaras labai puikiai aiškino apie revoliuciją Rusijoje ir apie dabartinį buvį darbininkų. Dambrauckas, vietinis, kalbėjo apie senovės Lietuvos tautą. Žukas mums aiškino vertę prigulėjimo prie Socijalistų Partijos.

Draugas Žagaras labai puikų darbą čia nuveikė: socijalistų kuopą sutvėrė, kur dar ikišiol nebuvo ir tikimės, kad daugelis prisidės prie kuopos.

Vienybėj laikykimės, darbininkai, o ateitis parodys, ko ki mes esam galingi, ir junga sunkų nereiks mums nešioti. Skaitykite ką daugiausia apie socijalizmą, ir mėginkime pagerinti mūsų buvį ateityj.

Buvus ant prakalby.

Tautiška Šventė.

Visiems broliams viengėnčiams, kuriems krutinėje dega žmogiški jausmai ir budina prie kovos už laisvę, įneš: 'ar ne butų verta mums pripažinti tautiška šventė dvidešimts antrają dieną sausio?

Aš turiu viltį, kad mano įnešimui atsiras pritarėjų ir kituose „V. L.“ numeriuose malonės paaiškinti apie reikalingumą tokios šventės ir su koku tikslu mes turime ją švęsti.

Vincas Smilgius.

Cambridge, Mass.

Sausio 22 d. yra tai Maskolijos revoliucijos sukaktuvės. Tą dieną reikėtų kaip nors atminti, bet tas rodos negalės vadinti tautiška šventė, o tik atminimu, apvaikščiojimu.

Red.

Iš Pottsvillės kalėjimo.

Lapkričio 29 d. 1906 m. buvo išbėgę 2 vaikinai (ne lietuviai) iš šito kalėjimo. Į keletą dienų vėl buvo abudu čia pristatyti.

Mūsų lietuvišką knygynėlį šiame kalėjime įkurtas per Rupertį gerų lietuvių, neblogai stovi.

A. Banišauskas davė 12 knygelių, velionio A. Prapakevičiaus surasta 8 knygelės užsilikusios kalėjime. (Jis sublogo ant sveikatos be budamas kalėjime ir numirė ligonbutyį Schuykill Haven pereiną žiemą; palaidotas ant New Philadelphios kapinių). Šių metų leidimo mūsų knygynėlyj randasi šios knygelės: „Agitatorius“—prisiuntė Marė Mikalavičienė iš Minersville, Pa.; „Kada ir koku budu gali svietas kada nors pasibaigti“—prisiuntė „Lietuvos“ išleistuvė ir „Saulės“ kalendorius 1907 metams, — prisiuntė „Saulės“ išleistuvė. Buvo 84, dabar 107-nios įvairaus turinio knygelės.

Buvo atvaryti 2 lietuviai iš Tuscarora, Pa., kuriu eidami namo išsinešė vieną knyge-

lę; tai pasiliko tik 106. Tuo du vaikinų kviečiu, kad prisistų tą knygelę atgal, o jeigu nepadarysit to, tai parašysiu visuomenei su vardais ir pravardėmis.

Kas link laikraščių tai turim užtektinai. Gaunam „Vienybę“, „Darb. Viltį“, „Lietuvą“, „Kataliką“, „Keleivį“, „Kovą“, „Žvaigždę“, „Saulę“, „Vaistininką“, „Liet. Ukininką“. Buvau užsirašęs ir „Naująją Gadynę“, kurios gavom tik vieną N23. Kaip girdėt per laikraščius, tai gal jau ar ne subombardavo ir užgesino mus vienintelį tėvynės varguolių užtarėją.

„Kovą“ mums užrašė Mare Mikalavičienė iš Minersvilles ant 6 mėn. Sitam kalėjime lietuviai nė biskį nesimažina, vis da pasidaugina.

J. Supaila.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“.

Prezidento rinkimai.

Waterbury, Conn. 9-ta kuopą T. M. D. gruodžio 16 d. Turėjo susirinkimą kuriame nutarta: 1) Firmsėdžiu palikti tą patį M. Paltanavičių.

2) Primsėdžio įnešimas per organą „V. L.“ apie susivaziavimo delegatų palikta po senovei.

Sekr. *Jonas Navickas.*

Lawrence, Mass. 18 kuopa T. M. D. savo susirinkime gruodžio 16 d. centr. prezidentu paliko senąjį M. Paltanavičių. 50 dol. iš kasos T. M. D. paaukaut arba paskolint užsitarnavusiam raštininkui, atsišaukusiam reikalaunant pašelpos. Komitetas.

Wanamie ir Glen Lyon, Pa. Kuopelė T. M. D. turėdama savo susirinkimą 16-tą gruodžio kur tarp kitų reikalų nutarė bandyti uždėti knygynėlį ir tam reikalui bus kitas susirinkimas po naujų

metų nedėlioį 5-tą d. vasario 1907 m. ant centrališko prezidento balsuojame tą patį M. Paltanavičių. Revoliucijos reikalams surinkta 2,00 dol. (paskirta L.S.D.P.) kitam susirinkime tikimės ką daugiaus nuveikti. Prisirašė penki nauji draugai.

Komitetas
Petras Sarpalius
Simonas Žalnieraitis.

Maskvos sukilimo byla.

Ginkluotas sukilimas turėjo vietą Maskvoje pereinamais metais. Apkaltinta 32 ypati:

Lapkričio 20 d. du apkaltintu realistu, Gerasimovas ir Olchinas, davinėjo teisme paaiškinimus. Juos suėmė važiujančius ir rado 2 ryšuliu: viename buvo 730 kulku, antrame 2 revolveriu ir 2 kinžalu. Kuomet patrolė užklusė, kur jie veža tuos daiktus, persigandę vaikinai pasisakė važiuavę kaiman medžioti. Tuojaus gi abu suėmė, prie to teip primušė, kad Olchinas ilgą laiką gulėjo ligonbutyje.

Apkaltinimo aktas nurodo, kad Ger. ir Olch. paskui permainė savo parodymus ir pasakė vežę ginklus ginkluotai kuopai.

Teisme Gerasimovas pasakė, kad draugas bijodamas kratos atvežė pas jį 2 ryšuliu ir išėjo. Pamatęs kas juose yra, Gerasimovas nežinojo ką daryti ir norėjo drauge su Olchinu kur nors paslėpti.

Ant užklauso, kodėl pirma kitoniškai parodinėjo, Olchinas atsakė, nieko neatmenas, kadangi tardytojas klausinėjęs jį, kuomet jis dar labai sirgęs ir gulėjęs ligonbutyje.

Paskui buvo peržiurima Neviadomskio byla.

Neviadomskį kaltino tame, kad jis laike šaudymos tarp sukilusiųjų ir policijos šaudė į miestsargius ir vieną užmušė. Iš liudytojų parodymų pasiaiškina, kad Neviadomskis vagis,

kuris nevieną sykį buvo teisiamas už mažas ir dideles vagystes. Jo nemėgo slaptoji policija ir visai stengėsi nuo jo atsikratyti, dėlto ir išmanė istoriją su miestsargio užmušimu, kad galima būtų apkaltinti pagal 100 str.

Liudytojas Genzelis pranešė, kaip jį mokino liudyti šnipai. Kiti liudytojai ar šiaip ar teip priklauso policijai ir jos prikalbėti davinėjo jai tinkamus prirodymus.

Patsai-gi Neviadomskis stebias koku būdu jį paskaitė „revoliucionierium“, kuomet jis paprastas vagis.

Toliaus buvo nagrinėjama Maskvos universiteto jauno studento Almojevo byla. Pagal apkaltinimo—akto jis užpuolė drauge su savo draugais ant Arbatos nuovados, ir pradėjo šaudyti, jis gi, Almojevas, revolveriu norėjo nušauti antstolį. Pamatęs arti miestsargius jis norėjęs pasislėpti kieme, ir buvo suimtas. Vienas liudytojas antstolis tvirtino, kad studentas priklausęs „ginkluotai kuopai“.

Almojevas papasakojo, kad Spalių mėn. viduryje, kuomet dažnai juodašimčiai užpuolinėjo ant studentų, jis gavo apsiginimui „brauningą“, kuris kelis sykius išgelbėjo jį nuo mirties. Laike sukilimo Arbatos gatvėje jis ėjo pas sergančią motiną klinikon, bet buvo suimtas ir pasodintas kalėjiman, kame baisyai kankino, mušė visi kas tik galėjo ir kaip galėjo: ir miestsargiai, ir žandarai, ir dragunai, ir gaisrininkas, kurį norėjo „pribaigti“, bet antstolis jam nedaleido.

Galų gale nuvedė pas miesto viršininką, kuris paliepė sušaudyti, jeigu aš neišduosiu draugų-revoliucionierių!

Almojevas vieno tik prašė: leisti atsisveikinti su motina. Tuomet miesto viršininkas liepė vel pasodinti kalėjiman.

Čia netikėtai pasikėlė iš savo vietos apkaltintasis Smirnovas

ir pranešė, kad klausinėtą liudytojas miestsargis Žukas nuėjo tarties su neklaustais liudytojais ir ligšiol nesugrįžęs salėn. Pašauktas ir užklaustas Žukas patvirtino taręsis su neklaustais liudytojais. Bet to dar mažai! Tas patsai apkaltintasis praneša, kad vakar salėn buvo atėjęs neklaustas liudytojas Plotnikovas ir prisižiurinėjo per binoklius į jį, kad šiandien geriau pažinti.

Pirmininkas pažadėjo pasigauti prieš tą kokių nors priemonių.

Jėzus Kristus buvo maskolium.

Vokiečių laikraščiai neseniai rašė, kaip vienas maskolių arkiriejus (vyskupas) po maldų už carą mokino žmones. Išniekino pirmiausiai revoliucionierius, išvadino juos „šetonais“, „piktoms dvasioms“, „pasileidėliais“ — vienu žodžiu lygiai teip, kaip ir katalikų kunigų daugumas keikia valdžios priešus. Bekeikdamas kovojančius už liuosybę, bebaugydamas jais žmones, arkiriejus mokino, kad teip prisakas pats Jėzus Kristus, Dievo Sunus, „kurio globai pavesta mūsų bažnyčia“ ir toliaus aiškino: „Jėzus Kristus ir prigulėjo prie mūsų švento pravoslaviško tikėjimo ir buvo geru maskolium, tokiu, kokiais jūs visi esate.— Gimė jis pačiam viduryje Maskolijos. O svarbiausias dalykas, kad buvo labai paklusnas ir atsidavęs valdžiai ir labai nuolankus prieš vyresnybę. O reikia jums ir tai žinoti, kad kai numirė, tai gavo slapto patarėjo činą ir buvo apdovanotas daugybe medalių.

„Teip tai, mano mieli krikščionys, jūs, kurie visi geri, tikri rusai, atmintkite, kad gyvename šventoje šalyje ir darykite teip, kaip jums liepia. Dėlto dar sykį šaukiu jus, tverkitės už ginklų priešais

mūsų tėvynės neprietelius, pradėkite nuo šios dienos dorai gyventi, kad dušią po smert išganytumėte ir neklausykite tų suvadziotojų, išsigerkite degtinės tiek, kiek katram pri-tinka, ba gerdami „kazioną“ degtinę rodote meilę mūsų šviesiausiam carui. Palaimi-nimas jums!”

Ar tikrai yra sakyta toks pamokslas, negalima tvirtinti, bet jį paduodamas vienas Am. lenkų katalikų laikraštis („Gaz. Polska“), kurs nema-ziau už tą popą keikia socija-listus ir revoliucionierius, — tiki, kad teisybė ir sako: „iki kokiam proto iškrypimui nu-veda maskoliškų popų fanatiz-mas, tai parodo sekantis fak-tas“ — ir čia paduoda ištisą tą pamokslą, kur turbūt skaito iškrypimu tik tą, kad Jezus Kristus pavadintas maskolium.

as.

Keista byla.

„Kurjoziška byla“, — rašo rusų etnografiškas laikraštis „Živa-ja Starina“. 1888 m. Orenbur-ge, Maskosijoje, buvo garsi by-la apie tai, kad viena moteriš-kė, budama ragana, išlekė ant šluotos per kaminą. Toje by-loje buvo 30 liudininkų, kurie savo akimis buvo matę tą atsi-tikimą. Išnagrinęjus tą bylą, jungtinis Orenburgo pilietiš-ko ir kriminališko teismo butas išdavė apkaltinamajai nuo-sprendį pagal įstatymą apie raganavimą.

Senatas gi, dabar peržiūrė-jęs tą bylą, nusprendė, kad šiame atvejuje turį but pritaik-kyta bausmė ne už burtininkystę ar raganystę, o tik už administracijos uždraustą tea-tro lošimą.

Byla dabar panaikinta.

Ko norėt iš tokių teismų ir įstatymų, kur atsiduoda tam-sioji senovė, kuomet į raganas ir burtus tikėta?

Nauji rasztai.

Rygos kalendrius 1907 me-tams. Išleistas Rygėje lešomis A. Maciejausko. Kaina su priedu Žemdirbystė ir Namų gydytojas 20 kap., be priedo — 10 k.

Lietuvos Demokratų Partijos Programa. Tilžėje 1906. Perspausta iš „Varpo“.

Teisingas žemės valdymas. Parašė laumės Vaikas. Per-spausta iš „Varpo“. Tilžėje, 1906 m. Pysl. 24. Kaina 5 ka-peikos.

Paskutiniai judėjimai Ga-licijos rusinų arba ukrainie-čių. Parašė St. Jureivis. Per-spausta iš „Varpo“. Tilžėje 1906 m. Pysl. 12. Kaina 5 ka-peikos.

Namelis pustelninko. Nau-jai pataisytas išleidimas. Kaš-tu T. P. Kryžanaucko ir M. Meškelevičiaus. Shenandoah, Pa. 1906 m. Pysl. 170.

Nors pasakyta, kad „nau-jai(!) pataisytas išleidimas“, bet jau iš paties to pasakymo ir antrašo matyt, kad ne kaip pataisyta. Antrašas turėtų but: „Pustelninko namelis“; tai bent lietuvių kalbos sintaksis nebutų sudarkytas, kad ir „pustelninkas“ ne lietuviškas žodis.

Tokių ne lietuviškų žodžių — kaip „storavotis“, „syla“ ir tt. čionai daug vartojama.

Tokia negraži kalba darto kad ir gražiausią aprašymą; šitas aprašymas ir be to nėra iš gražiausiųjų.

Dirva. N 4. IX metai. Ap-šviestiesniųjų lietuvių laikraš-tis išeinąs kas tris mėnesiai. Gruodis 1906 m. Shenandoah, Pa.

Šitas kun. A. Miluko laik-raštis jau seniai pasidaręs de-kadentišku ir matomai negal pasitaisyti. Šitam numeryj nie-ko daugiau nėra, kaip tik per-spauzdinti iš „Žvaigždės“ Kar-vojaus laišškai, nežinia kam pa-vadinti „Pergyventomis valan-domis“.

Isz visur.

Spalių 26 d. naktį ties Mas-kva nežinomi 5 ginkluoti žmo-nės pavogė kaime „Ikonniko-vo“ dvarponį. Pas dvarponį Volkov'ą vakarę pasibaladojo. Kuomet Volkov'as atidarė du-ris, tai į butą įėjo 5 plėšikai, baugindami „brauningais“ pa-ėmė 360 rublių, auksinius ir sidabrinus daiktus, paskui pa-kinkė arklius į karietą, surišo Volkov'ą ir nusivežė jį. Žan-darai ir policija jieško plėšikų ir Volkov'o.

Dailininkas Vasnecov sutiko padaryti ypatingą vėliavą rusų monarchistų partijai. Tą vėlia-vą sumanė priklausančios prie tos partijos moteris.

Spalių 26 d. anot Maskvos vyriausybės žinių, Maskvoje laike pastarųjų kratų suėmė vyriausius social-demokratų organizacijos veikėjus. Dabar Maskvoje jau nėra revoliuciji-nių organizacijų(?)

Vokiečių socialistų laikr. „Vorwaerts“ praneša, kad ma-skolių čaras, išgirdęs, kad Tre-povo užrašai patekė į „nepašau-ktųjų“ rankas, paskyręs didelę sumą pinigų jų išpirkimui.

Londono mieste mokyklų yra 669,167, mokytojų 20 tuks-tančių, mokykloms pinigų iš-leidžiama apie 25 mil. dol. kas mets. Algos didumas: vyres-niems mokytojams nuo 700 lig 2,000 dol., pagalbininkams — nuo 325 lig 875 dol. Kiekvie-nam mokytojui abelnai atsiei-na po 43 mokinius. (Čia skai-tomos tokios mokyklos, į ku-rias mokiniai ateina iš namų).

Amerikos Rytų kolegijų (universitetų) surašas parodo, kad Harvardo universitete stu-dentų yra 5,272; Columbias — 4,965; Pensylvanijos—3,960; Cornell—3,461; Yale—3,210; Princeton—1,384.

Apie Jamaikos sąlą Ham-burg American kompanijos laivas „Viktorija Louise“ užė-jo ant povandeninės uolos ir susimušė. Kapitonas rusišovė, kadangi per jį neapsižiurėji-mą atsitiko ta nelaimė. Žmonės išgelbėti.

Anglų laivas „Arlington“, susimušė su belgų laivu „Cap Juby“, einančiu į Newportą, ir pastarasis nuskendo su 12 žmo-nių, išgelbėta tik kapitonas ir 5 jureiviai.

Samuel Gompers, Amerikos darbininkų unijos (Amerikan Federation of Labor) preziden-tu yra 24 metai. Pirmus 6 me-tus jis tarnavo dykai, dirbdamas cigarų dirbtuvėj. Dabar jis turi 40 raštininkų (clerks) ir 1,250 organizatorių. Fede-račijos sąnarių yra 2 milijo-nai.

Rusijos bajorija:—Kalugos bajorai laišku į „Mosk. Vied.“ prašo bajorų pirmininko pa-kelti klausimą apie išbrauki-mą iš Kalugos bajorų sąrašo buvusio Valst. Dumos sąnario kunigaikščio Urusovo.

Valstybės tarybos sąnarys kun. Kuguševas nusiuntė Ufos gub. bajorų pirmininkui pra-nešimą, kuriame nurodo, kad, delei Ufos bajorų išbraukimo iš savo tarpo gerbiamųjų vi-suomenės veikėjų, buvusių V. Dumos sąnarių: gr. Tolsto-jo, Džantiurino, Balachoncevo, jis skaito negalimu buti Ufos bajorų tarpe ir prašo deputatų susirinkimo išbraukti jį iš Ufos bajorų tarpo. Kun. Kuguševas buvo Ufos gub. bajorų pirmi-ninku ir buvo atsisakęs delei išrinkimo į Valstybės tarybos sąnarius.

Maskvos gub. bajorų pirmi-ninkas kun. Trubeckoj pada-vė carui prašymą paliuosuoti jį nuo bajorų pirmininko pa-reigų pildymo.

Stačiatikių dvasiškija nepersioja persekiojusi kunigo Grig. Petrovo kaip laisvės šalininko. Dar ankėčiau sinodas neatkreipė akies į Maskvos dvasiškijos skundus apie jo raštus ir nerado pamato jo persekiojimui. Dabar Maskvos konsistorija skundžiasi sinodui, kad Gr. Petrovas atvažiavęs iš už sienio 2 savaitėms vėliau, negu tas jam buvo leista. Tuo tarpu Petrovas jau seniai netarnauja dvasiškijos žinyboje ir todėl jokių pasiliuosavimų apribuotam laikui negalėjo turėti.

Sicilijoje (Ital.) buvo žemės drebėjimas, nuo kurio miestas Milazzo visas sugriuvo ir 17,000 žmonių liko be pastogės.

Žandarai plėšikai. Laikraštis „Čita“ praneša apie užpuolimą Čitoje ant Briliantovo namų. Užpuolikų būvę 10 žmonių, kurių tarpe būvę du žandaru. Į užpuolusius šaudė ir viena ant vietos užmušę.

Plėšikai pasislėpę Citos geležinkelio stoties žandarų, Lieskės ir Kuzmenkos bute. Antstoliui Semovui reikalaujant atidaryti duris, jie netik kad neatidarė, bet pradėję dar kolytis. Antstoliui reikalaujant, pagalios duris jie atidarė bet abudu žandaru patarę antstoliui pasišalinti ir neįsileidę į butą, kuriame būvę dar keletas žmonių. Kuomet atvykusi sargyba, tai žandaras Liesenko kategoriškai pranešęs, kad šaušias į kiekvieną, peržengusį jo buto slenkstį. Pagalios žandaru jį sėbrai būvę suimti ir nugabenti Irkutskan. Tyrinėjant išsiaiškinę, kad plėšikus persirėdžiusius į žandarų formą, dar prieš užpuolimą matę vienoje sankrovoje drauge su vienu žandaru.

Karalių statistika parodo su viršum 2,500 karalių, valdovų ir ciesorių, istorijoje pamintų.

Tie viešpačiai valdė su viršum 74 tautas arba gentis. Visi jie abelnai skaitant, buvo užimti kare daugiau kaip po vieną sykį. Lygiai 108 jų tapo nugala byti; 151 numirė po pasikėsimui ant jų gyvybės ir 28 patys nusizndė.

Iš Amerikos kariumenės, 79 artilerijos pulko Newporte, R. I., pabėgo kareivis Liesendahl, kurį mena esant Vokietijos šnipu. Vietinė valdžia paskyrė \$50,00 dovanų, kas jį pagaus.

Vokietijos miestelyje Koenick, kaip buvo neseniai minėta, vienas šelmis gudriai priėgavo vietinę kariumenės vyriausybę paimdamas kasą. Paskiaus jis sugautas pasirodė esąs kurpius Voigt. Jis sėdi kalėjime, bet visuomenė jį labai myli, renka aukas, pristato gerų valgių, o tai delto, kad sugėdino karišką valdžią.

Algiere, Afrikoje būvęs Dahomėjaus karalius Behažin numirė. Jis buvo išvytas iš savo šalies. Jam mirštant prie jo buvo jo pati ir sunus, kunigaikštis Unanil. Šis prašė valdžios, kad nors mirusį karalių palaidotų gimtinėje šalyje. Kadangi paskutinį karalių patiks toks likimas?..

Aukos.

Revoliucijos reikalams.

New York N. Y. Dr. Collins Med. Inst. \$7,50

Wanamie, Pa. K. Brokas, J. Anskis po 50 c.; P. Sarpalius, V. Kulvinskis, S. Žalnieraitis po 25 c.; smulkių 25 c.—\$200

Buvo (žr. N. 50) \$78 36

Viso labo \$87,86

Kankiniams.

Shenandoah, Pa. Vagrinas, Balčiūnas, Brūndza, Jurevy-

čius po 50 c.; Baltrušaitis, Ročkus, Alyta po 25 c. \$3,25 New Yore, N. Y. Dr. Collins Med. Inst. \$7,50

Išsiųsta \$113,02, — viskas, kiek buvo parodyta N. 50 „V. Liet.“

Viso labo lieka \$9,75

Bellshill, Škot. Aukavo L. S. D. P.-jai revoliucijos reikalams (pinigų redakcijai neatsiųsta): J. Navika, J. Kulikauckas, J. Šuldickas, A. Šuldickienė, J. Valaitis, J. Naudzius po 1 šil.; P. Paltanavičia, J. Juodišius po 2 šil.; P. Jesincas 3 šil.; A. Vaitiekunas, J. Kulikauckas, J. Kazlauckas, M. Kulikauckienė, M. Valaitienė po 6d.; O. Kazlauckienė, M. Kulikauckienė po 3d. Viso labo 16 šilingų.

D. Brit. Rev. Šelp. kasierius, Izid. Lapinskas.

Raszykites prie unijos dabar yra laikas.

Urėdninkai ragina mainų darbininkus neatidėti ant toliau.

Kietųjų anglių kasyklų darbininkai dabar turi progą prisirašyti prie unijos, kokios da niekad neturėjo. Proga palausyt patarimo viršininkų. Viršininkai tuluose distriktnose šarkia viešus susirinkimus ir aiškina žmonėms, kaip reikalinga turėti stiprią uniją, paplatint ją teip, kad iš mokesčių susidėtų streika fondas ir visokiam atsitikimui, kad savininkai turėtų ją pripažinti ir taikintis su darbininkais.

Viršininkai tet eina į mainas ir pasako žmonėms, kada bus susirinkimas, teip kad nė vienas negali teisintis buk nežinojęs apie jokią mitingą ir jo tikslą arba nėgirdėjęs paraginimo.

Tiems žmonėms nėra atleidimo už atsimetimą nuo unijos ir tie, kurie teip pasielgė, yra

tikrai nedėkingi savmyliai, neverti simpatijos nė paremimo draugų darbininkų. Mums gaila, kad jie laimėjo tą, ką unija jiems iškovojo, neatmokėdami niekuomi.

Žmonės, kurie niekad nepriėgulejo, neteip yra kalti, nors juos irgi negali išteisinti. Jie gauna tą, ką unija jiems iškovojo, nieko pats už tai neduodami.

Dabar, žiemai prisiartinus ir angliakasyklose visur darbams sparčiai einant, tikimės, kad mainieriai daugiaus pasirūpys apie savo uniją, nei rūpinos per visą vasarą, o ypačiai tikimės, kad mūsų žmonės parodyt prezidentui Mitchellui, jog jie iš visokių tautų yra ištikimiausiais.

Kada pavasaryje unija kovoj, idant išlaimėti kontraktus su savininkais, tada mūsų žmonės parodė, jog netik yra gatavi klausyti ką prezidentas ir unija liepia, bet teipgi yra gatavi streikuoti ir neit dirbt kada tik reike.

Skaitlius jų išvazinejo į kitus miestus, o kiti net į Europą. Beveik visi šitie dabar sugrįžo į kasyklas ir reikia tikėtis, kad jie sujudys uniją ir padidys jos sanarių skaitlių.

Neseniai laikytoj prakalboj prez. J. Mitchellis kalbėjo apie reikalingumą, kad anie tūkstančiai darbininkų kasmet pribunanti į anglies šalį, laiku įgytų apšvietimą. Cia atsime nam, kokios sunkenybės stojas prieš žmogų naujai pribuvusį nemokantį šios šalies kalbą ir budus. Tai galima pasakyti apie mūsų žmones. Jie čionai pribuvę atranda, kad daug reikia jiems mokintis.

Tie vienok, ką atvažiuoja į anglies kraštą ir čionai kasyklose darbą gauna, viename dalyke naudingiau stovi ne tie, ką fabrikuose darbą randa. Tai yra, jiems siūlosi progą prisirašyti prie mainierių unijos ir tosios didelės organizacijos susirinkimuose patirti daug kas jiems ant didelės naudso išeis.

Lietuviu tauta

senoveje ir szilandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

pavelyjo plėsti Lietuvos parubežius, net pylis statė ant lietuvių žemės: palei azerą Usviat ir prie įtakos Ulos į Dauguvą; pasakui pylis Kopiec, Sokol ant Drissos upės; iš ten, įgultinės siaubė aplinkes, ir pylį Voroniec kėsinosi įimti, nors nepasisekė. Tad ir Lietuviai priversti buvo atsimokėti, ypačiai Bierula su raiteliais daug blėdies maskoliams darė.

Vidzemyje, kaip jau sakėme G. Kettleris buvo valdymieru karaliaus; po tam karalius į jo vietą paskyrė Žemaitijos storastą J. J. Chodkevyčių, nors vidzemiečiai pustyjosi, kam ne jų tautietis. Vienok susivažiavimas Vendenyje nutarė labiau susiartinti su Lietuva. Karalius sušaukė seimą į Gartena, gruodį 1566 m., kur Zyg. Augustas išdavė *Diploma Unionis*, 26 d. gruodžio. Tatai nepatiko Lenkams, nes galybė Lietuvos augo. — Tasai seimas ilgokai pateko, ir pradžioje 1567 m. atkako palai cėsoriaus, caro (Kolyčev, G. Nagij ir v. Ščelkalov), Totorių, Valachų ir Turkų. Ko norėjo šitos trys pasiuntinystės, nežinia. Maskoliai reikalavo, kad Polocko provincija pasilikytų prie Maskolijos su visais miestais (Leplius, Kopiec, Drissa, Voroniec, Ula, Sokol) ir visas Vidzemis iki Dauguvai; kad karalius titulavos Ivaną caru ir did. kniazium Vidzemiai, Polocko ir Smolensko; kad išduos Kurbskį su kitais emigrantais; kad geltės carui išvyti iš Vidzemiai Švedus ir Danus. Galiausiai niekas neišėjo, atsinaujino karė.

Caras su kariuomene traukė į Vidzemį; abazuojant jam aplinkėje Medinės, atkako karaliaus palas J. Bykauskis, kurį caras apkalė į retėžius ir nušuntė Moskvon į kalėjimą, neva atsikėrsydamas už netikusį pasielgimą Lietuvoje su jo paslais (Kolyčev, Nagij ir k.). Caras nukako į Novgorodą ir rengė užpuolimą ant Vidzemiai, matyt įpykęs, kam susirišo su Lietuva. Karaliui renkant savo spēkas į Borysovo, iš kur žadėjo užpulti ant Polocko ir Velikije Luki, gelbimas Totorių, Turkų ir Valachų, caras sugrįžo į Moskvą, palikinas vadus su kariuomene Toropiece ir Velikije Luki. Nors rudenį keliai buvo prasti, Vytebsko vaivada St. Pocius su raiteliais siaubė parubežėse, paėmė šturmu pylį Sitno, iškirto 300 įgultinės ir laimėjo 120 armotų; po tam aplinkėse Vieliziaus įplėnį sumušė caro opričnikus, įrankį Ivano terorizmo.

Pradžioje 1568 m. Pocius atnaujino keliones į pavietus Vieliziaus, Usviato ir Bielovo, ir sumušęs P. Goloviną paėmė į nevalę. Pavasariop Romanas kunigaikštis Sanguška su 1.900 raitelių stovėjo pas Čašnikus; kad Totoriai — 8.000 tuntas — po vada Amurato perėjo per Dnieprą, Sanguška, auštant, ant abazo užpuolęs laimėjo pergalę: krito Amuratas ir kniazius V. Paleckis, ir daugelis žmonių pateko į nevalę. Po tam iš nejučių užklupo ant J. Ščerbatovo ir J. Baratinskio, vedančių 6.000 maskolų ir 3.000 Totorių po vada Segitos iš Ulos į Sušą, sumušė, ir daugelį žmonių taip pat paėmė į nevalę. Toks pasisekimas pamasino karalių labiau imtiesi į karę, jis liepė rinktiesi kariuomenei pas Radoškovyčius, kurios suėję į 100.000, ir kur pats pribuvo. Bet veikiai grįžo į Gartena, pasiuntęs

Žemaitijos storastą J. J. Ghodkevyčių pas Ulą. Sako toji kelionė žadėjusi remti maištą bajorų, kurie, numetę Ivaną rengėsi pakelti ant Moskvos sosto kniazium Vladimirą Andriejevų. Kad Kazlovas, Rusinas, atkako į Moskvą, kur jis ten suokalbį buvo sukurstęs, jis tapo suimtas ir mietu permuštas, o Vladimiras su pačia ir vaikais turėjo nuodus išgerti pradžioje 1569 m. Tai gi iš Radoškovyčių kelionės niekas neišėjo dėl karaliaus negabumo. Chodkevyčius apgulė Ulą, į kurią nuolatos įeidinėjo pagelba Dauguvos laivais iš Polocko, bet namon kviečiamas, paliko vadystą Romanui Sanguškai. Tuotarpu F. Kmita, prislinkęs prie Smolensko, sumušė įgultinę ir plėšė šalį iki Viazmai; taip gi J. Zenavyčius pustyjo aplinkes Lepliaus. Galiausiai Sanguška užklupo Ulą, kada įgultinė to nelaukė: Oskierka, Birula ir Minkus tyliai prisiartinio prie pylies nuo upės, o Sanguška su pėstininkais šturmuvojo vartus: pylį paėmė, smarkiai ginamą; daugelis krito, į nevalę gi pateko 800 šaulių, 300 bajorvaikių ir 2 vaivadu — Viliaminovai. Tuomi tarpu prieš Sangušką buvo pasiūsta kariuomė po vada Šeremetjevo, Buturlino ir Saburovo, drauge su Nogaiškiais Totoriais. Jie apgulė Vytebską, ginamą Pocius; bet išgirdę apie paėmimą Ulos ir prisiartinimą Sanguškos, jie nakčia atsitraukė po 3 dienų apgulimo. Tie atsitikimai carą gąsdino: jis su opričnikais meldėsi, metropolitas Philypas taip gi meldė, kad nubaustų dievas muzulmonus ir lotyninkus, atskalunus Vidzemiečius, šalininkus bedieviškojo Liuterio!

Pradžioje 1569 m. Al. Polubinskis iš Vidzemiai netikėtai užėmė Izborską ir apkalino Al. Naščokiną, numylėtinį Ivano, pasiūstą iširti čion slaptus dalykus; už tai caras Moskvoje bjauriai kankino liet. suiminius. Caras norėjo jį išmainyti, ir pasiuntė liet. suiminį Petrą Kazimierauskį, su sąlyga, kad sugrįžtų į nevalę, jeigu netaps paleistas Naščokinas. Karalius pasiuntė paslus į Moskvą, reikalaudamas sudėjimo ginklų, o Kazimierauskis sugrįžo į nevalę. Caras, išteriojęs namie geriausius savo žmones, sutiko ant sudėjimo ginklų ir paleido apkalintą J. Bykauskį. Prasidėjo sątarty, ir paslai lakstė ten ir atgal; caras savo paslams liepė patyka iširti, ką mąno magnatai apie aprinkimą įpėdinio karaliui, nes paėjo paskalas Moskvoje, kad norima sunui Ivano pavesti sostą abiejų tautų, o caras pats to troško ir rodė neva prilankumą dėl Lietuvių. Todėl jis sutiko ir ant išmainymo suimiminių, ir Naščokinas namon sugrįžo. Bet dalis Lietuvių, paslėpta Tveriuose, vaitojo toliau kalėjime, iki 1570 m. caras, keliaudamas į Novgorodą, juos nuteriojo. Įvyko sudėjimas ginklo, bet nepaskyrus ilguoju laiku. — Tad Ivanas parėjo į sudermę su Švedų karaliumi Erikium ir užsimanė gauti į savo rankas karaliaus seserį Katariną, moterį Jono kunigaikščio Suomijos, kurį brolis apkalinęs laikė Gripsholmo kalėjime nuo 1562 m.; ten gimęs buvo sunus Zygmantas 1566 m. Erikis sykį davė žinę, kad Katarina turi skirtiesi su vyru: arba valna grįš namon į tėvynę, arba ant visados taps uždaryta klostoriuje. Bet toji moteris parodė paslui tik žiedą, ant kurio buvo išskriosta: *Nemo nisi mors*. Tad Erikis su caru Ivanu sutarė 1567 m. traktatą, ir atėmęs nuo vyro žadėjo Katariną išduoti Ivanui. Dėl to tikslu atkako jau Voroncov ir Naumov į Stokholmą, o Morozov, Čobatov ir Sukin su kareiviais laukė parubežyje, kaip staigu revoliucija numetė Erikį nuo sosto, o Jonas, išvalnintas iš kalėjimo, užėmė drutvietes ir svarbesnius miestus, ir po 12

dienų apgulimo, apkalino Stokholme savą brolių, kurs veikiai umai pasimirė, o Jonas atsisėdo ant Švedijos sosto kaip Jonas III. Žinoma sutarmė abiejų Neronų šiaurės nuėjo ant vėjų. Maskolių paslai, patekę į rankas Jono, vos 1569 m. tesugrįžo su gėda į Moskvą. Ivanas iš keršto įmetė į kalėjimą paslus Švedų karaliaus Novgorode; tačiau pirm sudėjimo ginklų su Lietuva buvo priverstas susitaikinti su Švedais.

Po Liublino seimui, karalius galop 1569 m. pasiuntė paslus respublikos į Moskvą sutarti sątaiką—Joną iš Krotošyno ir R. Leščynskį iš Lenkijos, M. Tolvaišą ir A. Ubrynskį iš Lietuvos. Tą žiemą, buvo badas Lietuvoje, Lenkijoje, Vidzemyje ir Maskolijoje: iš bado žmonės valgė net numirėlius, o Maskolijoje vieni kitus užmušę valgė. Patys paslai buvo liudytojais tolygių baisumų Maskolijoje. Ivanas vilkino tarybas; tuomi-gi tarpu siuntinėjo iš Narvos kaperius dėl naikinimo karališkų laivų. Caras buvo užsiėmęs „opričina“; mat buvo patekęs į pašėlimą ir visur matė suokalbius ir intrigas prieš savę. Po ilgų vaidų Ivanas sutiko ant 3-metinio sudėjimo ginklų; paleisti suiminius neapsiėmė, apart išmainyti T. Mackevyčių ir 50 žmonių ant stebuklingo abrozo Motinos Dievo, nuvežto į Vilnių per Elena, moterį Aleksandro. Iš priezasties maro Maskolijoje paslai vos rudenį 1570 m. tesugrįžo nomon. Putiatin, po ratifikacijos sudėjimo ginklų iš Vilniaus sugrįžęs, Ivanui pranešė, kad magnatai Lietuvos ir Lenkijos nori už jo išleisti seserį karaliaus Zophiją ir ketina jam sostą šalies pavesti. Tai-gi Ivanas savo apkruvintas rankas ketino ištiesti prie karunos Jagėliunų. Vienok Vidzemyje Ivanas nesiliovė intrigavojęs: Danijos karalaitį Magnų jis apšaukdino karaliūni Vidzemio ir savu žentu; taip-gi Vokietijoje jis platino paškvilius prieš karalių Zyg. Augustą, nors kaltę vertė ant savo polyt. agentų Taubės ir Kruzės, kurie perbėgo pas Zyg. Augustą.

Pagal sutarmę 1570 m. Lietuva pasilaikė Vidzemį, bet prarado Polocką, nuo seniai beėsanti Lietuvių rankose: Ivanas jį pasilaikė. Vis-gi noroms-ne-noroms Ivanui prisiėjo atsizadėti pakraščių Baltijos marės.

Tokiu budu galų gale Latvija tapo suvienyta su Lietuva. Jeigu ne Lenkų „civilizavonė“, Lietuva būtų pradėjusi gyvuoti nauju gyvenimu. Laimė susivienijimo į daigtą visų šalių lietuviškai latviškų paspindo, bet per vėlai, nes Lietuva jau beprigerianti buvo marėje lenkystės... Dabar tai aiškiai pasirodė vaisiai polonizmo. Lietuvių augštesnėji karta nebeturėjo intereso Lietuvių bei Latvių tautyboje. Nupuldinta lietuviystė ne ką galėjo gelbėti Latviams. Kad suvienijimas būtų įvykęs, kada dar Lietuvą valdė lietuviškoji dvasė, būtų buvę kas kitas! Vokiečių tautyba būtų sulaužyta tapusi; dabar sulenkėjusiems Lietuviams nerupėjo atsivadinti Lietuvius nuo vokiečių jungo. Negalėdami sulenkinti šalį, jie netrukdė vokiečiams valdymieravimo; priešingai, pats Zygmantas Augustas vokiečių valdymieravimą pilningai padrutino privilegijomis Vilniuje—*Privilegium Sigismundi Augusti*. Livoniškiai tvirtina, buk pats karalius esąs tą privilegiją parašęs; rods pats raštas esąs dingęs, bet įturys jo pasiliko apiekoje, o svariausioji privilegijos dalis buvo ta, kad vokiečiai pasilaikė valdymieravimą ant Latvių. Už tai suvienijimas Lietuvių ir Latvių neatnešė jokių labų vaisių nė vieniems nė kitiems. Lietuvos spēkos nepasididino tuomi, kad Latviją valdė vokiečiai su saviškais reikalais, o Lietuvai reikalingas buvo ramtis

prisiartinant valandai, kada Lenkai rengė galą polytiškamjam Lietuvos savistovumui. Juk jau nuo ilgų ilgų metų Lenkai troško, kad abidvi valstiji valdytų kuopinė Lenkų valdzia, bet priešinanties Lietuvių nors sulenkėjusiai aristokratijai, unija vis aury traukėsi. Radosi dar kitas įrankys, gelbstintis savistovumą Lietuvos. Nuo 1445 m. Lietuva ir Lenkija turėjo kuone visad tą patį valdymierą, bet savišką dar valdžią. Lietuvoje dar joks Lenkas nedrįso įgyti valdzios urėdą, nekuštinaimą lobį, arba nors ilgai ten gyventi. Rods įstatymas buvo perzengiamas, bet vis dar tai sulaikė Lietuvos paplukimą Lenkais bei Žydais. Ir sulenkėjusių Lietuvių skaitlius nebuvo dar teip didelis ir jie nuo žmonių nebuvo dar permier atsisveitinę, jie kalbėjo dar lietuviškai, vadinosi Lietuviais, ir mylėjo dar Lietuvą, nė neįgalėjo dar marinti Lietuvių tautą. Aristokratija ir tauta dar troško užlaikyti Lietuvos nepriklausumą nuo Lenkijos. O Lenkai geidė panaikinti rubežių tarp Lietuvos ir Lenkijos, jie norėjo atsidaryti kelią prie Lietuvos urėdų ir dvarų. Juo labiau Lenkų tautyba šaknyjosi Lietuvoje, juo Lenkai smarkiau reikalavo unijos. Lietuvos vadovai matė su padyvu maiztant Lietuvos priešgynybę mets nuo meto. Dabar Lenkams ėjo į pagelbą religija ir kunigija, kuri triusėsi dėl Lenkų tautybės ir tosios reikalų. Kad tuomet Lietuva nebutų katalikiška beėsanti, kaip-gi būtų išėjęs kitokis rezultatas!...

Parėjus Zyg. Augustui ant sosto ir užbaigus trukšmą dėl pačios, iš visur į Lietuvą ir Lenkiją ėmė sprautiesi novatoriai. Pats karalius atvirai naujos religijos nepriėmė, bet ją platino per savo numylėtinius, prie kurių Lietuvoje ypatingai priklausė Radivilai. Vadovai reformacijos, kaip Liuteris, Kalvinas, Melanchthonas, Zvingli, aukavo Z. Augustui savų raštus ir susirašinėjo su juomi per gromatas.

Buvo net laikas, kada Z. Augustas buvo užsimanęs pats tapti vadu bažnytinės reformacijos savoje viešpatystėje ir kreipėsi prie popiežiaus Povilo IV prašydamas, kad pavelytų dievmaldystę atlikinėti tautiškoje kalboje, komuniją imti abiejuose pavidaluose, apsipaciavimą kunigams ir tt.; ir dėlto rengėsi sušaukti tautiškoji synoda. Bet, per guvumą popiežiško nunciiaus Lippomanio ir ypatingai dėl trukumo energijos, karalius vėliau užmetė savo reformatoriškus pasikėsinimus.

Galva Radivilų šeimos tuomet buvo *Mikalojus Juodis Radivilas*, kunigaikštis Olykoje ir Nesviečiuje, kurį karalius veikiai pakėlė į Vilniaus vaivadą, didį maršalką ir liet. kancelerį. Jaunystoje išsiūstas ant mokslų į užrubežį, jis persiėmė mokslu Kalvino ir Zvinglio. Po tam pagarbintas augščiau-siais urėdais Lietuvoje ir apdovanotas storastystomis, atliko įvairias pasiuntinystas į užrubežio dvarus (1545 m. pas ciesorių Ferdinandą, 1554 m. į Pragę pas ciesorių Maksimilijoną, kur susipažino su hussitais ir jų dogmomis), priėmė pats (apie 1553 m.) helvetišką išpažintį, ir privertė priimti savo žmoną Elzbieta Šidlavieckiute, vaikus ir namiškius, ir stengėsi visokiais budais Lietuvoje išplatinti. Jo įtekmė pas karalių, jo turtai ir dvasės dovanos, o ypač šlėktos gobšumas ką nors laimėti neužsipelnius, daugino jo šalininkus Lietuvoje; ir šlėktos kruvos vienval apspitusios buvo aplink jį. Žinoma, visi kitvieriai gerinosi prie jo ne veltui: jo uolybė ir pasisekimas atvertime Lietuvių į helvetišką išpažinimą perėjo net viltis reformatorių Lenkijos. Katalikų kunigai apjuokiami, galiaus

(Toliau bus)

Atsakymai.

J. Naujokui. Polemiką skaitome užbaigta, ir nė vieno oponento straipsniai tame klausime nebus talpinami, todėl ir „Grinčioj Košė“ netilps.

J. Nieniui. Eilės netinka. Bandykit šį-tą prozoje rašyt.

Susirinkimai.

Tėv. Myl. Dr. susirinkimas Sausio 5 d. 1907 pas Juozą Anskį Glen Lyon, Pa. ant keturių po pietų, meldžiame visus sąnarius susirinkti ba bus labai svarbus reikalai kas link knygynėlio ir kitų reikalų.

Komitetas.

Hazleton, Pa. 45 kuopos S. L. A. susirinkimas bus 6 d. sausio 1907 m., salėj „Union Hall“ ant kurio privalo atsi lankyti kiekvienas kuopos sąnarys ir nauji prisirašyt, nes bus syarstomi svarbūs reikalai, uždėsime Laisvės draugystę ir kelsime balių. Susirinkimas prasidės 2 val. po pietų.

Motiejus Merkevyčius.

Gražus perstatymas po vardu**Rusijos revoliucionieriai.**

Bus perstatytas per vietinę Teatrališką kuopą nedėlioį 6 d. Sausio 1907 m. bažnytinėj salėj ant 7:30 vakare, Pittston, Pa. Taigi visi kurie norite pamatyti kaip caro valdžia kankina vargingus žmones ir kaip tie žmonės kariauja prieš savo kankintojus, meldžiame ateiti minėtą vakarą.

Tikietas 35, 25c. vaikam 10c. Komitetas.

Jurgis Baronas,
— keliaujantis agentas —
„Vienybės Lietuvinkų“.

Maskarado Balius.

Subatoj 5-tą d. Sausio 1907 surengemas Lietuvių Politikos Klubo Naugatuck'o ir Union City, Conn. svetainėj Linden Park'o. Prasidės pusė po 7-nių vakare ir trauksis iki vėlam laikui nakties. Uždarbis bus paskirtas į dvi dalis, viena ant užlaikymo literatūros turinio, o antra pašelpai kovojančių už laisvę Lietuvoj. Užprašom visus širdingai ant to pūkiaus pasilinksminimo.

Įžanga 10c. kožnam.

Komitetas.

Bažnytiniai rubai

Labai pigiai ant pardavimo kaip tai: arnotos, kopos, stules, karpzos, albos, kielikas, monstrancija, kryžius ir tt. Daiktai yra gana gražiai užlaikomi ir nėkiek nesuniekuoti, bet mėg pirkėjams atiduosim už prieinamiausias prekes. Norintieji arčiaus dasizinti apie spalvas drabužių, padarymą ir prekę rašykite per laiškus ant šio antrašo:

P. Grinius, 210 S. Eataw str.,
Baltimore, Md.

Dekavoju publikai

uz pagelbėjimą mano užsiėmime ir pasitikiu ant toliaus apturėti nuo jūsų simpatiją perkant pas mane laikrodėlius, žiedus, rėmus, abrozus ir visokius tavorus.

STANLEY GOOD,

154 East Main str.
PLYMOUTH, PA.

UNI-VER-SAL GYDUOLES.

Vi-i žmonės užsitiki mums ir mūsų gyduo dnas, kuriems duodame teisingiausia rodą per laiszką dykal.

Kaip išsigydyti raptarą, aktų ligą, galvos ligą, silkinimą plaukų ir plikimą, puczkus, saulės ldegimą, didervines, niežus ir lytiszkąjį brūdą. Gyduoles nuo dantu geriausios uz 20 centų. Nuo kojū užtrintu tik 10 ct. Mėg turim aple pasę milijono laiszkų su padėkavonėmis nuo žmonių visoklų tantyszių. Raazyk pas mus.

J. M. Brundza Co.

BROOKLYN NEW YORKI CITY.

Darbo Offisas.

—Kas nori gauti darbą arba darbi niuką, tegul kreipesi pas:

JURGI MACEVICIŲ,
136 E. Main st. Plymouth, Pa.

Užnuodintas.

Ar girdėjai kada nors tamista, kad daugnmas žmonių save užsnuodina, visiškai nežinodami? Jeigu maistas nėsugromuliojamas pakaktinai, pagimdo jis nuodingus skystimus, kame, neprašalinti laiku iz organizmo, buva priežascia daugumo žarnų ligų. Organizmas yra užnuodintas ir sulyg daugumo nuodų tamistai parseina nukęsti nuo to. Kaip kada padaro tas tiktai vos patėmijamą negromuliojimą, o kaip kada pirmi zenklai ateinančios ligos. Visuose atsitiki muose reikia butinai vartoti Trinerio Amerikoniskąjį Elikysrą Karčiojo Vyno, kadangi vynas sutvirtina gromuliojimo organus ir ptiverčia juos atsakančiai veikti, ir tokiu budu padaro, kad maistas buva atsakančiai sugromuliojamas. Visos nuodingos maiste priemaišos liksis iš organizmo išvartytos laukan, o geros ir sveikos maisto dalys pereis į kuną, sutvirtijs jį ir pagimdys naują gryną kraują. Kaip tik pajausi, kad gromuliojimas neatsakantis, vartok šitą vaistą.

Gaunamas visose aptiekose, arba pas patį fabrikantą — Juozapą Trinerį 799 So. Ashland ave., Chciago, Ill.

— Puikus Saliunas —

JUOZO SKADO,
COYNE, PA (BARBERTOWN).

Skanus Alus, puikliause Artilka, visoki Vynai ir kvepenti Cigarai. Atsilankykit pas savo tautietį.

Lengvas darbas!

Geram žmogui nusipirkus druka-vojamą mašiną spaudinēt visokius tikietus popierius knygeles ir tt. yra geras uždarbis aš parduodu su visais įtaisymais ir visokioms literoms labai pigiai mašiną. Akvatninkas dasizino- nok daugiau per gromatą, adrisuok:

G. Baronas,

131 16th st. S. S. Pittsburg, Pa.

„Vienybės Lietuvinkų“ keliau- jantis agentas.

„Lietuvos Ukininkas“.**LAIKRASZTIS**

Lietuvos Demokratų Partijos, skiriamas Lietuvos darbo žmonėms Išėina du kartu per sanvaitę iš Vilniaus, Lietuvos.

Jame telpa teisingos žinios iš visos Lietuvos ir kitų kraštų svieto.

Lietuvoj metų prekė....\$1.80;

Amerikoje.....\$2.50.

Kam yra miela prigimta šalis tėvynė Lietuva, tai užsirašykite minėtąjį laikraštį, iš kurio žinosite kas ten dedasi dabartiniame revoliucijos lai ke, ir geri pamokinimai ukės reika luose.

Vienas no. dėl pamatymo 5 centai

M. J. DAMIJONAITIS,

3120 So. Hal. ted st., Chicago, Ill.

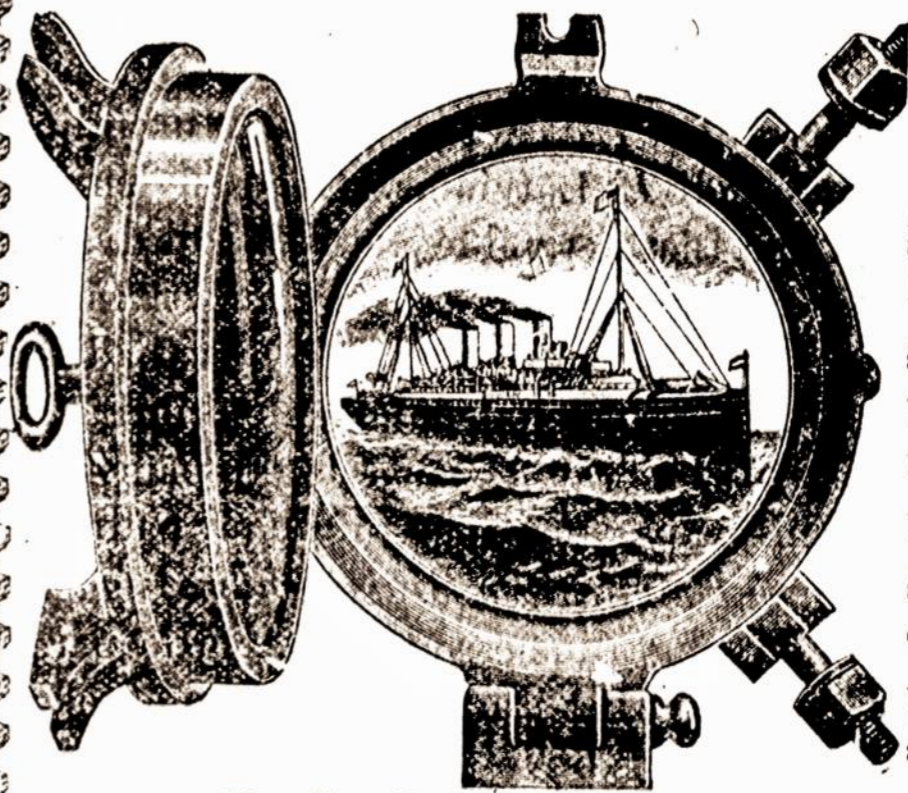
SPAUSTUVE**„VIENYBES LIETUVNINKU“**

Spausdinasi visokios knygos, konstltucijos draugystėms, apgarsinimai, tikietai, bilos, gromatos ir kitl visoki darbai.

Darbas atliekamas yra greitai ir pigiai

PARDUODA LAIVAKORTES

Ant visu geriausių keliu ir greicziausių laivu.

Siunczia pinigus

į visis svieto da- lis greitai ir pi- gei. Norinti kad pinigai siunczia- mi į tėvynę ne- prazutų ir kuo greicziausiai nu- ceity, tegul krei- plasi po sziuom antraszu:

J. J. Pauksztis & Co.,

224 East Main str.

PLYMOUTH, PA.